

පාරිසරික හා සමාජයීය කළමනාකරණ සැලසුම
(SSE & SMP)

වැඩබිම් අංක 18
ගලබඩ, රත්නපුර දිස්ත්‍රික්කය - පැකේජය 1

2018 අගෝස්තු

වැළකුම් ක්‍රමෝපායන් මගින් නායයාම් අවධානම අවම කිරීමේ ව්‍යාපෘතිය
ආසියානු යටිතල පහසුකම් ආයෝජන බැංකුව
(AIB)

සඳහා පිළියෙළ කරන ලදී

පාරිසරික අධ්‍යයන සහ සේවා අංශය
ජාතික ගොඩනැගිලි පර්යේෂණ සංවිධානය
99/1, ජාවත්ත පාර
කොළඹ 05

විසිනි.

Tel: 011-2588946, 011-2503431, 011-22500354

පටුන

1. හැඳින්වීම	1
2. ස්ථානය පිළිබඳ විස්තර.....	1
3. නායයාම් අනතුර පිළිබඳ විස්තර.....	2
4. ඉදිරියෙහි ඇතිවිය හැකි අවදානම අඩු කිරීමට දැනට ගෙන ඇති ක්‍රියාමාර්ග	4
5. නායයාමට ලක්ව ඇති ප්‍රදේශය සහ ඉන් අවට ප්‍රදේශ හා වත්මන් අවදානම් තත්වය.....	4
6. ව්‍යාපෘතියේ වැඩකටයුතු හේතුවෙන් බලපෑම්වලට ලක්විය හැකි සංවේදී පාරිසරික කොට්ඨාශ ගැන විශේෂයෙන් සලකා බලමින් අවට පරිසරය පිළිබඳ කෙටි විස්තරයක්.....	5
7. ව්‍යාපෘතිය යටතේ ක්‍රියාවට නැංවීමට බලාපොරොත්තු වන අවම කිරීමේ ක්‍රියාමාර්ගයන්	5
8. වැඩබිමේ කටයුතු වලට අදාළ සමාජයීය සහ පාරිසරික බලපෑම් සහ අවදානම් තත්වයන් හඳුනාගැනීම	
8.1. ධනාත්මක බලපෑම්	5
8.2. සෘණාත්මක බලපෑම්	6
8.2.1. මාගර්ගට ප්‍රවේශය සහ අනාගත සංවධර්න කටයුතු වලට අවස්ථාව අහිමි වීම	6
8.2.2 පාරිසරික සහ ජෛව විද්‍යාත්මක බලපෑම් සහ සත්ත්ව හා තුරුළිය කොට්ඨාශ	6
8.2.3 අවට ප්‍රදේශයේ ජලවහන රටාවට සිදුවිය හැකි බලපෑම්	6
8.2.4 පාංශු බාදනය වීම් සහ දොළ පහරේ වෙනස්වීම්	6
8.2.5 ඉදිකිරීමේ කටයුතු නිසා සිදුවන ජල දූෂණය	7
8.2.6 ඉදිකිරීමේ කටයුතු කෙරෙන කාලසීමාව තුළ එළිමහනේ මළපහ කිරීම් සහ ජලය හරහා පැතිරී යන රෝගකාරක විෂබීජ.....	7
8.2.7 ජලාශය පහළ ප්‍රදේශයේ සිට එම ජලය භාවිතා කිරීමේදී ඇතිවිය හැකි බලපෑම්.....	7
8.2.8 ඝන අපද්‍රව්‍ය බැහැර කිරීමේ ගැටළු	7
8.2.9 වායු දූෂණය.....	7
8.2.10 ශබ්ද දූෂණය, කම්පනය වීම, පිපිරවීම්, ඉදිකිරීමේ කටයුතු සිදුකෙරෙන කාලසීමාව තුළ වන බලපෑම්, ගොඩනැගිලි සහ යටිතල පහසුකම් වෙත සිදුවිය හැකි හානි	7
8.2.11 වැඩබිම ආශ්‍රිතව ජීවත්වන මිනිසුන් හා වැඩබිමේ කම්කරුවන් අතර සබඳතාව	8
8.2.12 වැඩ බිම් වාඩි සහ ගබඩා ස්ථාන.....	8
8.2.13 ඉදිකිරීමේ කටයුතු කෙරෙන අතරතුර වැඩබිමට මහජනයා ඇතුළු වීමේ අවදානම.....	8
8.2.14 පුපුරන ද්‍රව්‍ය සහ උපද්‍රව ගෙනදිය හැකි ද්‍රව්‍ය.....	8
8.2.15 ඉදිකිරීමේ කටයුතු නිසා ජනතාවගේ සුරක්ෂිතතාවයට ඇති බලපෑම පදිකයන් වෙත ඇති අධික අවදානම.....	8
8.2.16 ඉදිකිරීමේ කටයුතු කෙරෙන අතරතුර කම්කරුවන්ගේ සුරක්ෂිතතාවය.....	8
9. දැනට පවත්වා ඇති සහ/ හෝ පැවැත්වීමට ඇති මහජන සහ වගකිව යුතු ආයතන හා උපදේශන	8
9.1 අදහස් වීමසීමට සම්බන්ධ වූ වගකිව යුතු ආයතන සහ එහිදී ලබාදෙන ලද නිදේර්ශ හා එළැඹී එකඟතා. (යොමුව: ඇමුණුම II).....	9
10. සැලකිය යුතු මට්ටමක පවතින පාරිසරික සහ සමාජයීය බලපෑම්	9
NBRO සහ කොන්ත්‍රාත්කරු විසින් විශේෂයෙන් ක්‍රියාමාර්ග ගත උතු වන සමාජයීය සහ පාරිසරික බලපෑම් හෝ අවදාමන්ම්; සැලකිය යුතු බලපෑම්	9

10.1	ජලය හෝ තෙත් බිම් වලට ඇති බලපෑම (වැඩබිමට පහළ ප්‍රාදේශයේ ඇති ඇළදොළ ගංගා සහ වෙනත් ජලාශ වලට සිදුවිය හැකි වෙනස්කම් හෝ අපවිත්‍ර වීම). මෙයට දිගුකාලීන සහ සිදුවීමට ඉඩ ඇති බලපෑම ද නාය ගොස් ඇති කොටසේ ඉදිකිරීම් කටයුතු අතරතුර ඇති අවදානම	9
10.2	පාංශු බාදනය වීම් සහ දොළ පහරේ වෙනස්වීම්	9
10.3	ගමනාගමනයට සිදුවිය හැකි බලපෑම් (විශේෂයෙන්ම මාගර්ය තාවකාලිකව වසා දැමීමට සිදුවීම, වාහන තදබදය ඇතිවීමේ අවදානම)	10
10.4	දොළ පහරේ පහළ ප්‍රදේශයට යටිතල පහසුකම් ලබාදීමේදී ඇතිවිය හැකි බලපෑම් (ජල සැපයුම, අපජලය බැහැර කිරීම, විදුලිය ආදිය)	10
	ආසන්නයේ පොදු ජල සැපයුම් නල, විදුලි රැහැන් හෝ දුරකථන රැහැන් නොමැත.	10
10.5	වැඩබිමට යාබදව හෝ ආසන්නයේ (කණ්ඩියට ඉහල, පහල, දොළ පහරට පහලින් යනාදී වශයෙන්) අධි අවදානම් හෝ මධ්‍ය අවදානම් ප්‍රදේශයේ ජීවත් වන නිවැසියන්	10
10.6	නාය අවම කිරීමේ කටයුතු සිදුකෙරෙන පෙදෙස තුළ පිහිටි ව්‍යාපාර, කෘෂිකර්මාන්ත හෝ වෙනත් කටයුතු සඳහා භාවිතා කෙරෙන ප්‍රදේශ	10
10.7	වැඩබිමට යාබදව පිහිටි ව්‍යාපාර, කෘෂිකර්මාන්ත හෝ වෙනත් කටයුතු සඳහා භාවිතා කෙරෙන ප්‍රදේශ	10
10.8	වැඩබිමට ඇතුළු වීමට හෝ එය හරහා යාමට මිනිසුන්ට ඇතිවිය හැකි අවශ්‍යතා	10
10.9	සන අපද්‍රව්‍ය බැහැර කිරීමේ ගැටළු කොන්ත්‍රාත්කරුවන් සඳහා වන සම්මත කොන්ත්‍රාත් අවශ්‍යතා වලින් ඔබ්බට යන විශේෂිත පියවර ගැනීමට සිදුවන අනන්‍ය සෞඛ්‍යාරක්ෂිත ගැටළු	10
10.10	ළමා මෙහෙවර සහ බලාත් ශ්‍රමය	10
11	ව්‍යාපෘතිය ක්‍රියාවට නැංවීමට අවශ්‍ය යෝග්‍යතා, කැමැත්ත ප්‍රකාශනය, එකඟතාව සහ අනුමත කිරීම	10
11.1	ව්‍යාපෘතිය ක්‍රියාවට නැංවීම	10
11.2	වැඩබිම පවතින රජයේ ඉඩම් වල ව්‍යාපෘතිය ක්‍රියාවට නැංවීමට එම රජයේ ඉඩම් හිමියන්ගේ අනුමැතිය ලබාගැනීම	11
11.3	මධ්‍යම පරිසර අධිකාරියෙන්, වන සංරක්ෂණ දෙපාර්තමේන්තුවෙන් හා වනජීවී සංරක්ෂණ දෙපාර්තමේන්තුවෙන් අනුමැතිය ලබාගැනීම	11
11.4	වෙනත් අනුමැති	11
11.5	පුද්ගලික ඉඩම් හිමියන්ගේ අනුමැතිය/ කැමැත්ත/ නීතිමය එකඟතා ලබාගැනීම	11
12	පාරිසරික සහ සමාජයීය කළමනාකරණ සැලසුම	12
12.1	නැවත පදිංචි කිරීමේ කායර් සැලසුම	12
12.2	පුද්ගලයන් ඉවත් කිරීම	12
12.3	හානියට පත් ව්‍යුහ, සේවා සහ යටිතල පහසුකම් ඉවත්කිරීමේ ක්‍රමවේදය	13
12.4	ව්‍යාපෘති කායර්‍යන් නිසා දේපල / හෝ දේපල භාවිතය අහිමි වී යාම සඳහා හානිපූරණ අවශ්‍යතා	13
12.5	මෙම කාරණා සම්බන්ධයෙන් සිදුකළ යුතු ප්‍රජා දැනුවත් කිරීම් සහ අවබෝධය ගොඩනැගීම	13
12.6	පාරිසරික/ සමාජයීය කළමනාකරණ අවශ්‍යතා පදනම් කරගත් නිමර්ණකරණය	13
12.7	ඉදිකිරීමේ කටයුතු සිදුකෙරෙන කාලසීමාව තුළ සිදුවන අහිතකර බලපෑම් අවම කිරීම	14
12.7.1	ඉදිකිරීම් කොන්ත්‍රාත්කරුවන් ඉදිකිරීම් අදියර තුළ පාරිසරික හා සමාජ කළමනාකරණ අවශ්‍යතාවන්ට අනුකූල වීමේ අවශ්‍යතාවය	14
12.7.2	වැඩබිමට විශේෂිත අවදානම් අවම කිරීම	16
12.7.3	වැඩබිමට විශේෂිත අධිකරණ අවශ්‍යතා	17

13. වැඩබිම සඳහා දුක් ගැනවිලි විසඳීමේ යාන්ත්‍රණය.....	18
14. තොරතුරු අනාවරණය කිරීම	18

ඇමුණුම් ලැයිස්තුව

ඇමුණුම I: වියාපෘතියට අයත් ජරදේශයේ ඩිරෝන් ඡායාරූපයක්.....	i
ඇමුණුම II: වියාපෘති ජරදේශයේ සහ අදහස් විමසීම් සිදුකරන අතරතුර ගත ඡායාරූප.....	ii
ඇමුණුම III: පාගර්වකරුවන්ගේ අදහස් විමසීම සම්බන්ධ වාර්තාව: රත්නපුර දිස්ත්‍රික්කය	iii
ඇමුණුම IV: රජයේ ඉඩම් හිමියන්ගෙන් සහ පාරිසරික ආයතනවලින් අනුමැතිය ලබා ගැනීම සඳහා යෝජිත ක්රමවේදය	v

රූප ලැයිස්තුව

රූපය 1: යෝජිත නාය අවදානම අවම කිරීමේ ස්ථානයද, අවට පාරිසරික ලක්ෂණ සහ සේවා යටිතල පහසුකම් නිරූපණය කරන Google සිතියම	iv
රූපය 2a: මාගර්ගේ ඉහළ බෑවුම	3
රූපය 2b: මාගර්ගේ පහළ බෑවුම	3
රූපය 2c: හානියට පත් ස්වාභාවික ඇළ පහර	3
රූපය 2d: රසායනික පිපිරුම් භාවිතයෙන් කුඩා කුට්ටි වලට කඩන ලද විශාල ගල් කැබලි	3
රූපය 3: දැනට අවදානමට ලක්ව ඇති කණ්ඩායම් ප්‍රදේශය සහ නිවාස පෙන්වන රූ සටහනක්.....	4

වගු ලැයිස්තුව

වගු අංක 1: අනුමැතිය ලබා ගැනීම සඳහා අනුමාන කාලසටහන	11
වගු අංක 2: නිමර්ණකරණ අවධියේදී පාරිසරික සහ සමාජයීය වශයෙන් සැලකිය යුතු කරුණු:	13
වගු අංක 3: ඉදිකිරීම් කොන්ත්‍රාත්කරු පාරිසරික, සමාජයීය සහ සෞඛ්‍ය ආරක්ෂණයට අනුකූල වීමේ අවශ්‍යතාවය	15
වගු අංක 4: ස්ථානීය පාරිසරික සමාජයීය සහ සෞඛ්‍යාරක්ෂක අවම කිරීමේ සැලසුම	16
වගු අංක 5: පාරිසරික හා සමාජ අධීක්ෂණ සැලසුම; ඉදිකිරීම් අදියර	17
වගු අංක 6: තොරතුරු අනාවරණය කිරීමේ යෝජනා ක්‍රමය	19
වගු අංක 7: උපදේශන ආයතන හරහා රැස් කරන ලද තොරතුරු මට්ටම.....	19

කෙටි යෙදුම්

AIIB	ආසියානු යටිතල පහසුකම් ආයෝජන බැංකුව
CEA	මධ්‍යම පරිසර අධිකාරිය
DFC	චන සංරක්ෂණ දෙපාර්තමේන්තුව
DS	ප්‍රාදේශීය ලේකම්
DWLC	චනජීවී සංරක්ෂණ දෙපාර්තමේන්තුව
EH & S	පාරිසරික හා සෞඛ්‍යාරක්ෂක
E & SU of PMU	ව්‍යාපෘති කළමනාකරණ ඒකකයේ පාරිසරික හා සමාජයීය ඒකකය
E & S & H & S unit of PMU	ව්‍යාපෘති කළමනාකරණ ඒකකයේ පාරිසරික හා සමාජයීය සහ සෞඛ්‍යාරක්ෂක ඒකකය
ESMF	පාරිසරික හා සමාජයීය කළමනාකරණ රාමුව
ESMP	පාරිසරික සමාජයීය කළමනාකරණ සැලසුම
SSE & SMP	ස්ථානීය පාරිසරික සහ සමාජයීය කළමනාකරණ සැලසුම
GN	ග්‍රාමනිලධාරී
GOSL	ශ්‍රී ලංකා රජය
GSMB	භූ විද්‍යා හා පතල් කායර්මය
LRC	ඉඩම් ප්‍රතිසංස්කරණ කොමිෂන් සභාව
NBRO	ජාතික ගොඩනැගිලි පයෙර්ෂණ සංවිධානය
RDA	මාගර් සංවධර්න අධිකාරිය

1. හැඳින්වීම

දිවයිනේ අධි අවධානම් කලාපයේ, විශේෂයෙන්ම පළාත් 06ක දිස්ත්‍රික්ක 11ක් තුළ නාය අවධානම් නිසා අස්ථාවර වී ඇති කණ්ඩායම් ස්ථාවර කිරීම උදෙසා ශ්‍රී ලංකා රජය විසින් ආසියානු යටිතල පහසුකම් ආයෝජන බැංකුවෙන් (Asian Infrastructure Investment Bank – AIIB) ණය මුදලක් ලබාගැනීමට අරමුණු කර ඇත. මෙම ව්‍යාපෘතිය බැංකුව ද අප රටද විසින් පනවා ඇති පාරිසරික සහ සමාජයීය සුරැකිතා සහා විධි නියෝග වලට අනුකූල වන පරිදි සිදුකළ යුතුව ඇත. මේ අනුව, ව්‍යාපෘති කායර්භාරයන් සහ එය ක්‍රියාවට නංවන ආකාරය සැලකිල්ලට ගනිමින්, AIIB හි පාරිසරික සහ සමාජයීය සුරැකිතා ප්‍රතිපත්තියේ අවශ්‍යතාවයට සරිලන පරිදි පාරිසරික සහ සමාජයීය කළමනාකරණ රාමුවක් (Environmental and Social Management Framework – ESMF) ගොඩනගනු ලැබ ඇත.

මෙම පාරිසරික සහ සමාජයීය කළමනාකරණ රාමුවෙහි අරමුණ වන්නේ ව්‍යාපෘතිය ක්‍රියාවට නංවන අතරතුර AIIB හි සුරැකිතා විධිවිධාන මෙන්ම ජාතික පාරිසරික සහ සමාජයීය විධි නියෝග ද ආශ්‍රය කරගන්නා අයුරු වෙත මාගෙර්පදේශ සැපයීමයි. පාරිසරික සහ සමාජයීය බලපෑම් අවම වන පරිදි ව්‍යාපෘතිය ක්‍රියාවට නැංවෙන මුළු කාල සීමාව තුළදීම මෙම රාමුව යටතේ ගොඩනගා ඇති පාරිසරික සහ සමාජයීය කළමනාකරණ සැලසුම් ක්‍රියාවට නැංවෙන බව තහවුරු කරගැනීම ව්‍යාපෘති ක්‍රියාවට නැංවීමේ ආයතනය (ජා.ගො.ප.ස) සතු වී ඇති වගකීමකි.

විෂයපථ අභ්‍යාසය අතරතුර දී, පාරිසරික, සමාජයීය හා සෞඛ්‍යාරක්ෂක තත්වයන් එක් එක් ස්ථානය අනුව වෙනස්වන බැවින් එම කරුණු වෙන වෙනම ස්ථාන වශයෙන් සලකා බැලිය යුතු බව අනාවරණය වන ලදී. එමනිසා, එක් එක් ස්ථානය සඳහා ස්ථානීය පාරිසරික සහ සමාජයීය ඇගයීමක් සිදුකිරීමෙන් අනතුරුව ස්ථානීය පාරිසරික සහ සමාජයීය කළමනාකරණ සැලසුමක් ගොඩනැගිය යුතු බව පාරිසරික සහ සමාජයීය කළමනාකරණ රාමුවෙන් නිදේශ කර ඇත. ව්‍යාපෘතිය ක්‍රියාවට නැංවෙන අතරතුර, එනම් සැලසුම්කරණය, නිමර්ණය, ඉදිකිරීම සහ මෙහෙයුම් යන මේ අවධි වලදී සලකා බැලීමට අවශ්‍ය වන පාරිසරික, සමාජයීය සහ සෞඛ්‍යාරක්ෂක කළමනාකරණ පියවර මෙම ස්ථානීය පාරිසරික සහ සමාජයීය කළමනාකරණ සැලසුමෙන් ඉදිරිපත් කෙරේ.

මෙය දුරෙක්කන්ද නාය අවධානම් වැළැක්වීමේ ව්‍යාපෘතිය සඳහා වන ස්ථානීය පාරිසරික සහ සමාජයීය කළමනාකරණ සැලසුමයි. ගැඹුරු පාරිසරික සහ සමාජයීය ඇගයීමක් පාදක කරගෙන පහත අරමුණු උදෙසා මෙම සැලසුම ගොඩනගන ලදී;

- i. ව්‍යාපෘතිය නිසා බලපෑමට ලක්විය හැකි සංවේදී පාරිසරික සහ සමාජයීය අංග හඳුනාගැනීමට
- ii. ව්‍යාපෘති ක්‍රියාමාගර් නිසා ඇතිවිය හැකි සැලකිය යුතු තරමේ පාරිසරික සහ සමාජයීය බලපෑම් හඳුනාගැනීමට
- iii. අවම කිරීමේ ක්‍රියාමාගර් යෝජනා කිරීමට
- iv. මෙම ව්‍යාපෘතියට විශේෂ වන සුදුසු පාරිසරික සහ සමාජයීය අධීක්ෂණ ක්‍රම කවරේදැයි නිණර්ණය කිරීමට
- v. ව්‍යාපෘතිය ක්‍රියාවට නැංවෙන අතරතුර ස්ථානීය වශයෙන් අනුගමනය කිරීමට සිදුවන අදාළ පාරිසරික රෙගුලාසි සහ ක්‍රමවේද අධ්‍යයනය කිරීමට

2. ස්ථානය පිළිබඳ විස්තර

ස්ථාන යොමුව: ස්ථානය අංක 18, 1 වැනි පැකේජය – රත්නපුර දිස්ත්‍රික්කය, ගලබඩ

ස්ථානයේ විස්තර

- i. මෙම ස්ථානයේ පරිපාලන වසම සබරගමුව පළාතේ රත්නපුර දිස්ත්‍රික්කයේ රත්නපුර ප්‍රාදේශීය ලේකම් කොට්ඨාශයට අයත් දුරෙක්කන්ද ග්‍රාමනිලධාරී කොට්ඨාශයයි. අවදානමට භාජනය වී ඇති කණ්ඩායම් කොටස දුරෙක්කන්ද ප්‍රදේශයේ රත්නපුර වෙවැල්වත්ත B391 මාගර්ගේ බෝක්කු 13/11 සහ 13 කිලෝමීටර් කණුව අතර පිහිටා තිබේ.
- ii. මෙම ස්ථානයට ආසන්නතම නගරය රත්නපුර නගරය වන අතර ඊට දුර කි.මී. 11කි
- iii. GPS පිහිටුම: 6.706107 N, 80.471726 E: රූපය 1- ස්ථානයේ Google සිතියම බලන්න
- iv. භූමි කොටසේ වත්මන් අයිතිය මාගර් සංවධාරණ අධිකාරියට සහ සිල්වර් ලැන්ඩ් - ගලබඩ වත්තේ ඉඩම් වලට හිමි වේ.

3. නායයාම් අනතුර පිළිබඳ විස්තර

මාගර්‍ය පුළුල් කිරීමට කපන ලද කණ්ඩිය ඉංජිනේරු ක්‍රමවේදයක් මගින් ස්ථාවර නොකිරීමේ හේතුවෙන් මෙම

රූපය 1: යෝජිත නාය අවදානම අවම කිරීමේ ස්ථානයද, අවට පාරිසරික ලක්ෂණ සහ සේවා යටිතල පහසුකම් නිරූපණය කරන Google සිතියම, වැඩි විස්තර සඳහා ඇමුණුම 1 b ඇති ඩිරෝන් ඡායාරූපය බලන්න

කණ්ඩි අස්ථාවරත්වය ප්‍රථමයෙන් ඇතිවී ඇත්තේ 2014 වසරේදී ය. එතැන් පටන් නිරන්තරයෙන් වර්ෂා කාලය තුළ මෙම ස්ථානයෙන් පාංශු සහ පාෂාණ කැබලි කඩා වැටෙමින් පැවැත ඇත්තේ පදිකයන්ට අධික අවදානමක් ඇති කරවමිනි. 26.05.2017 දින පතනය වූ > මිමි 300 වර්ෂාව හේතුවෙන් ගෙන මෙම ස්ථානයේ සැලකිය යුතු තරම් විශාල නායයාමක් සිදුවී ඇත. විශාල පාෂාණ/පස් කන්දක් මාගර්‍ය දෙසට කඩා වැටී පාර මුළුමනින්ම වැසී ගොස් ඇත්තේ පදිකයන්ගේ ගමනාගමනයට අවහිර කරමිනි. දැනට කඩා වැටුණු පස් ගොඩක් පාරෙන් ඉහළ බෑවුමේ පාරේ රක්ෂිත ප්‍රදේශයේ තැන්පත්ව තිබේ. මෙම සිදුවීම නිසා 20,000 m² ක භූමි ප්‍රදේශයක් බලපෑමට ලක්ව ඇත. අස්ථාවරත්වය හටගත් කණ්ඩි කොටස හපුගස්තැන්න වතුයායේ ගලබඩ තේ වත්තේ පහළ කොටසයේ සිල්වර්ෂන්ඩ් ප්‍රදේශයට අයත් තේ වත්තකට අයත් වූවකි. කඩා වැටුණු කණ්ඩි කොටස, බෑවුම දිගේ පහළට ගලා එන ඇළ පහරේ ස්වාරක්ෂක සීමාවේ වූ ස්වාභාවික වන ලැහැබකින් වැසී පැවත ඇත. පාංශු බාදනය සහ කණ්ඩි අස්ථාවර වීම් වළක්වා ගැනීමට ස්වාභාවික ශාක ආවරණයක් ලබාදෙනු වස් මෙම කොටසට වතු කළමනාකරණය කිසිදිනෙක අතගසා නොමැත. කණ්ඩි කොටස ඉංජිනේරු ක්‍රමවේදයක් මගින් ස්ථාවර නොකර (සිරස්ම වාගේ සිටින ලෙස) පසුපසට කැපීම නිසා මෙම ස්වාභාවික ආරක්ෂක ආවරණය ඉවත් කර ඇති අතර එය කණ්ඩි අස්ථාවර වීමට තුඩුදී ඇත.

අනතුර නිසා සිදුවූ හානි

බෑවුම පහළ ප්‍රදේශයේ ඇති නිවෙස් වලට සිදුවූ හානි

කඩා වැටුණු පස් කන්ද සහ පාෂාණ කුට්ටි මාගර්‍ය සීමාවෙන් අවසන්වී ඇති අතර මාගර්‍යෙන් එපිට බෑවුම දිගේ පහළට සුන්බුන් ගලනයක් බවට වධර්නය වී නොමැත. එම නිසා, මාගර්‍යට පහළින් නිවෙස් පිහිටා තිබුණ ද එම නායයාම නිසා ඒවාට බලපෑමක් එල්ල නොවිණි. අනතුරුද කිසිවක් වාතර්‍යා වී නොමැත.

මාගර්‍යට සිදු වූ හානි සහ මාගර්‍ය වසා දැමීම

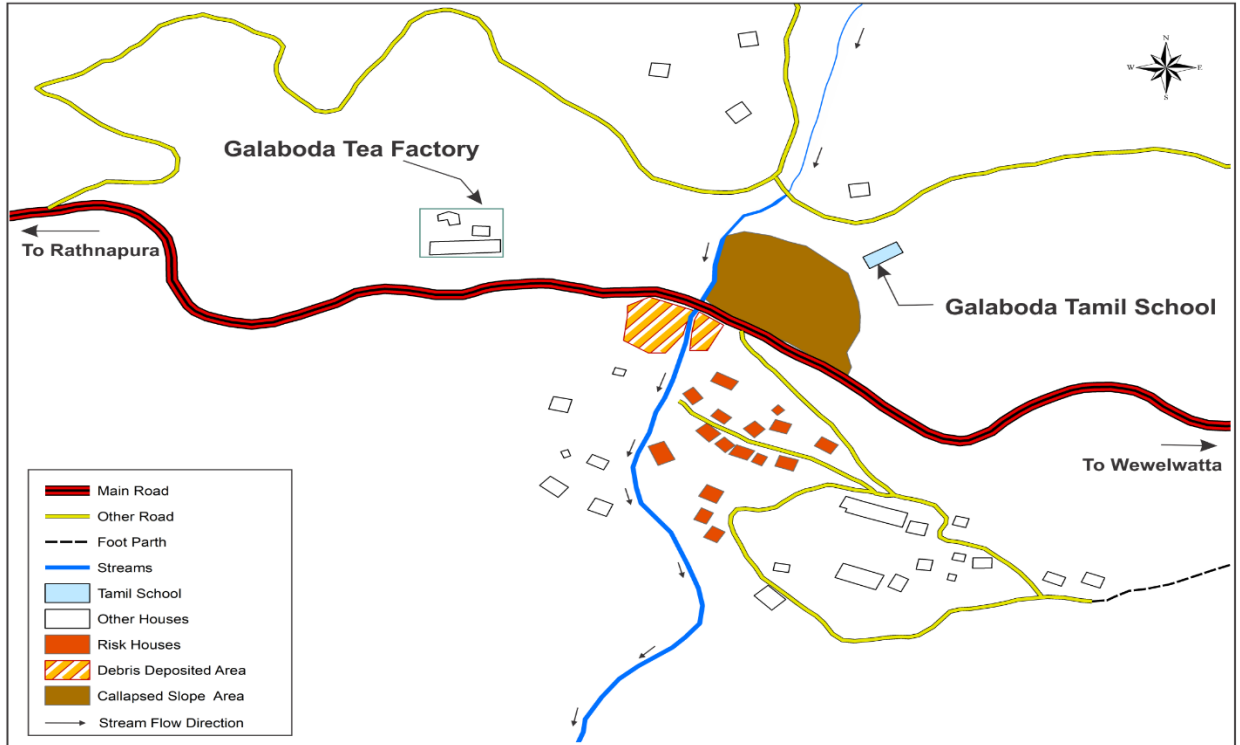
යෝජිත ස්ථානයට යාබද මාගර්ය, ආගමික වටිනාකමක් සහිත ස්ථානයකට පිවිසුම් මාගර්ය වේ. මෙම ස්ථානයේ සිට කි.මී. 8ක් පමණ දුරින් “පුංචි දඹදිව” නම් සුප්‍රසිද්ධ බෞද්ධ සිද්ධස්ථානය පිහිටා ඇත. මෙම සිද්ධීමෙන් පසුව දින ගණනාවක් දක්වා මාගර් සංවධර්න අධිකාරිය විසින් මෙම මාගර්ය වසා දමන ලද අතර ඉන් මෙම මාගර්ය භාවිතා කරන්නන් තාවකාලික අවහිරතා වලට මුහුණදීමට සිදුවිය.

ස්වාභාවික වෘක්ෂලතා සහ ඇළ මාගර්ය ආශ්‍රිත ශාක ආවරණයට සිදු වූ හානි

නායයාම් අනතුර හේතුවෙන් ස්වාභාවික ශාක ආවරණයට සහ ඇළ මාගර්ය ආශ්‍රිත ජෛවපද්ධතියට මුළුමනින්ම හානි පැමිණවී ඇත. 2a, 2b හා 2c රූප බලන්න:

	
<p>රූපය 2a: මාගර්යෙන් ඉහළ බෑවුම</p>	<p>රූපය 2b: මාගර්යෙන් පහළ බෑවුම</p>
	
<p>රූපය 2c: හානියට පත් ස්වාභාවික ඇළ පහර</p>	<p>රූපය 2d: රසායනික පිපිරුම් භාවිතයෙන් කුඩා කුට්ටි වලට කඩන ලද විශාල ගල් කැබලි</p>

රූපය 3: දැනට අවදානමට ලක්ව ඇති කණ්ඩ ප්රදේශය සහ නිවාස පෙන්වන රූ සටහනක්

4. ඉදිරියෙහි ඇතිවිය හැකි අවදානම අඩු කිරීමට දැනට ගෙන ඇති ක්‍රියාමාර්ග

ජාතික ගොඩනැගිලි පයෙර්ෂණ සංවිධානයේ අධීක්ෂණ කටයුතු වලට අනතුරුව, කණ්ඩ කොටසට පහළ ප්‍රදේශයේ ජීවත්වන නිවැසියන් (3 වැනි රූපය බලන්න) වහාම ඉවත්කරන ලදී. එම නිවැසියන් වත්තේ තේ දළ නෙලන්නන් ගේ පවුලේ සාමාජිකයන් වේ. මාගර් සංවධර්න අධිකාරිය විසින් මාගර්ය වහාම වසා දමන ලදී. ලැබී ඇති තොරතුරු වලට අනුව සති 3ක් පමණ එසේ මාගර්ය වසා දමනු ලැබ ඇත. පාරේ ගොඩගැසී තිබුණු සුන්බුන් ඉවත් කර පාරේ යට පැත්තේ බෑවුමට දමා ඇත (රූපය 2). කණ්ඩයේ මුදුනේ පිහිටා තිබෙන ගලබඩ දමිළ විද්‍යාලය (රූපය 1) ද අවදානමට ලක්ව ඇති නිසා ගොඩනැගිලි වලින් ඉවත්වන ලෙස විදුහල්පතිවරයාට දැනුම් දෙන ලදී. පාසලේ 1 සිට 9 ශ්‍රේණිය දක්වා පන්ති පැවැත්වෙන අතර ළමුන් සංඛ්‍යාව 169ක් ද ගුරු මණ්ඩලය 9ක් ද වේ.

ඉවත් කිරීම

දිස්ත්‍රික් ලේකම් කාර්යාලයේ සහයෝගයෙන්, අධි අවදානමට ලක් වූ වතු කම්කරුවන්ගේ පවුල් තාවකාලික කඳවුරක රඳවන ලදී. ගලබඩ දමිළ විද්‍යාල ගොඩනැගිල්ල සිසුන් සඳහා මාස 8ක කාලයක් පුරාවට වසා දැමීමට සිදුවී ඇත. මෙම කාලය තුළ පන්ති පවත්වන ලද්දේ හින්දු කෝවිලකය. පසුකාලීන පරීක්ෂණ වලින් හෙළිවූ පරිදි පාසලට ඇත්තේ මධ්‍ය අවදානමක් වන අතර 50 mm ට වඩා වෂර්පතනය ඉහළ යන විට ජාතික ගොඩනැගිලි පයෙර්ෂණ සංවිධානයේ දැනුම් දීමෙන් පසු ඉවත්ව යාමේ කොන්දේසිය පිට පාසල සාමාන්‍ය පරිදි පවත්වාගෙන යාමට අවසර දෙන ලදී. මෙම ස්ථානයේ සිට 600mක් පමණ දුරින් ජාතික ගොඩනැගිලි පයෙර්ෂණ සංවිධානයේ වෂර් මානයක් පිහිටා ඇත.

කණ්ඩ ප්‍රදේශයේ පහළ පිහිටා ඇති අධි අවදානම් ලෙස නම් කරන ලද (ගලබඩ වතුයායේ කම්කරුවන්ගේ පවුල් 72 කින්) නිවාස 27 ක් මෙම සිදුවීමෙන් පසුව තාවකාලික කඳවුරකට ඉවත් කර තිබේ. තාවකාලික ඉවත්කිරීමේ මධ්‍යස්ථාන වල පොදුවේ දක්නට ලැබෙන පහසුකම් අඩු බව, තදබදය සහ වෙනත් සමාජීය හේතූන් නිසා මෙම පවුල් මාස කිහිපයකට පසු නැවතත් තම වාසස්ථාන කරා පැමිණ ඇත.

5. නායයාමට ලක්ව ඇති ප්‍රදේශය සහ ඉන් අවට ප්‍රදේශ හා වත්මන් අවදානම් තත්වය

මෙම සිදුවීමට පාදක වූ ප්‍රදේශය ගලබඩ වතුයායේ පහළ කොට්ඨාශයට අයත් තේ වත්තක පිහිටා ඇත. කණ්ඩයේ පහළ ප්‍රදේශයේ වතු කම්කරුවන්ගෙන් (නිවෙස් 27කින්) සැදුම්ලත් ඇසිරුණු පරිසරයක ඇති ගම්මානයක් වන අතර නිවෙස් වල වතු වගා ආදිය පිහිටා තිබේ. අස්ථාවර කණ්ඩ කොටස සහ ඒ ආසන්නයේ ඇති ඉඩම් වලින් කොටසක් මාගර්යේ රක්ෂිත ඉඩම් ද ඉතිරිය ගලබඩ වතුයායට ද අයත් වේ. කඳු මුදුනේ දමිළ විද්‍යාලයක් පිහිටා ඇත. විටින් විට සුළු පරිමාණයේ කඩා වැටීම් සිදුවන මෙම සක්‍රීය කණ්ඩ කොටස නිසා මාගර්ය භාවිතා කරන පදිකයින් වෙත විශාල අවදානමක් එල්ල වී තිබේ. RDA විසින් පූනර් කාලීන මුරකරුවෙකු සහ මාගර්ය ශුද්ධ

කිරීමට පස්කැපීමේ යන්ත්‍රයක් ද යොදවන ලදී. මෙම නායයාමේ අනතුර නිසා පහත ගෘහ මූලිකයන්ට අයත් නිවෙස් අධි අවදානමට ලක්වී ඇත. (වාතරා අංක NBRO/31/3500/06/RDO (L1)/M2/ (MW)/17/228. බලන්න)

1. එම්. මුක්තසියා මහතා	10. වීරසුත්‍රම් මහතා	19. එම්. පරමේෂ්වරී මහත්මිය
2. එම්. මහේන්ද්‍රන් මහතා	11. එම්. ගනේෂන් මහතා	20. කේ. නාරායන් මහතා
3. පී සිවමනී මහත්මිය	12. එම්. අරාගරනී මහත්මිය	21. ආර්. පනිසේර්ල්වම් මහතා
4. එම්. කනකරාජ් මහතා	13. ආර් පරිමාලා මහත්මිය	22. එස් රාජන්ද්‍රන් මහතා
එම්. ආරුමුගම් මහතා	14. ඒ නිරන්ජන්	23. එස් රුමේෂ්
6. කේ ගෝවින්දම්මා මහත්මිය	15. ආර් රාජමහේන්ද්‍රන් මහතා	24. ආර් බාලකුමාරන් මහතා
7. වික්‍රා බගවතී	16. ඩබ්. නිමල් මහතා	25. කේ. බාලකුමාරන් මහතා
8. එස් සරෝජා මහත්මිය	17. එම් විමල් මහතා	26. කේ පුෂ්පරාජා මහතා
9. බාලකුමාරන් මහතා	18. කනකසබාපතී මහත්මිය	27. ටී කුමාරමුත්තරී මහතා

1 සිට 9 ශ්‍රේණිය දක්වා පන්ති පැවැත්වෙන ළමුන් සංඛ්‍යාව 169ක් වන දමිළ විද්‍යාලයීය දෙමහල් ගොඩනැගිල්ල මධ්‍ය අවදානම ලෙස නම් කෙරිණි. එමනිසා 50mm ට වඩා වෂරාපනනය ඉහළ යන විට ලබා දෙන අනතුරු හැඟවීම් වලට අනුව ඉවත්ව යාමේ කොන්දේසිය පිට පාසල නැවත පවත්වාගෙන යාමට අවසර දෙන ලදී. කපා ඉවත් කරන ලද සුන්බුන් දැනට පාරේ යට පැත්තේ බැවුමේ ගොඩගැසී ඇත. මෙම සුන්බුන් බරින් වැඩි බැවින් සහ ලිහිල් පසකින් යුතු බැවින් කණ්ඩිය මත පැටවී ඇති මේ අමතර බර හේතුවෙන් ද ලිහිල් පස තුලින් ජලය කාන්දු වී යාමෙන් ද බැවුමට පහළ පෙදෙස නැවත වරක් කඩා වැටීමට අවස්ථාව නිමර්ණය වී තිබේ. පාරට හානිවීමේ අනතුරක් තිබෙන නමුත් කඳු බැවුමේ පහළ ජනාවාසයට මින් බලපෑමක් නැත්තේ එම ජනාවාස ගොඩගසන ලද සුන්බුන් වලින් ඉතා ඈතින් පිහිටා ඇති බැවිණි. රූපය 1:

6. ව්‍යාපෘතියේ වැඩකටයුතු හේතුවෙන් බලපෑම්වලට ලක්විය හැකි සංවේදී පාරිසරික කොට්ඨාශ ගැන විශේෂයෙන් සලකා බලමින් අවට පරිසරය පිළිබඳ කෙටි විස්තරයක්

මෙම සිදුවීමට පාදක වූ ප්‍රදේශය අවට ගලබඩ වතුයායේ පහළ කොට්ඨාශයට අයත් විශාල තේ වත්තක් පිහිටා ඇත. ව්‍යාපෘති කායර්යන් නිසා අවදානමක් එල්ල විය හැකි සමාජයීය හා පාරිසරික අංග:

- i. කණ්ඩිය කඩා වැටීමෙන් මුළුමනින්ම විපයර්ථයට බඳුන් වූ අස්ථාවර වූ කණ්ඩිය දිගේ පහළට ගලාබසින කුඩා දියපහර බලපෑමකට ලක්වනු ඇත.
- ii. මාගර්යට ද පදිකයන්ට ද බලපෑමක් එල්ල වනු ඇත.
- iii. ව්‍යාපෘතියේ වැඩකටයුතු හේතුවෙන් තවම හානියට ලක්ව නොමැති කඳු බැවුමේ පහළ ප්‍රදේශයේ ඇළපහරේ ජලයෙහි ගුණාත්මක බවත් ජලාශ්‍රිත ජෛව පරිසරයටත් හානි සිදුවිය හැක.
- iv. කඳුබැවුමේ පහළ ජීවත්වන වතු කම්කරු පවුල් 72කට සහ ඔවුන්ගේ ජීවිකාමය කටයුතු වලට බාධා පැමිණෙනු ඇත.
- v. තේ දළ හා අනෙක් නිෂ්පාදන ප්‍රවාහනය කිරීමේ කටයුතු වලට බාධා සිදුවනු ඇත.

ප්‍රදේශයේ තිබී ඇති ස්වාභාවික ජෛව පරිසරය ඉවත් කර තේ වගා කර ඇති බැවින් ව්‍යාපෘති ක්‍රියාකාරකම් නිසා ජෛව පරිසරයට සෘජු බලපෑමක් නොමැත.

7. ව්‍යාපෘතිය යටතේ ක්‍රියාවට නැංවීමට බලාපොරොත්තු වන අවම කිරීමේ ක්‍රියාමාගර්යන්

මේ සඳහා යෝජිත අවම කිරීමේ ක්‍රියාමාගර්ය වන්නේ ප්‍රධාන වශයෙන්ම ජලවහන රටාව ක්‍රමවත් කිරීම වේ. මෙයට පෘෂ්ඨීය කාණු පද්ධතියක් මගින් වැසි ජලය කළමනාකරණයට හා පෘෂ්ඨීය කාණු වෙතට ජලය හැරවීමට අවශ්‍ය කරන ස්ථාවර ව්‍යුහ ඉදිකිරීම අත්‍යවශ්‍ය වෙයි. භූගත කාණු පද්ධති මගින් අස්ථායී ප්‍රදේශයේ භූගත ජල මට්ටම පහත හෙළීම භූගත ජලවහනය ක්‍රමවත් කිරීමට අයත් වේ. තවද ස්ථාවර කිරීමේ ව්‍යුහමය ක්‍රමවේද හා ගේබියන් ව්‍යුහ ද පාෂාණ කුට්ටි බදුණ ගසා සවිමත් කිරීම අස්ථාවර කණ්ඩිය ශක්තිමත් කිරීමට සහ කණ්ඩියේ පාමුල සවිමත් කිරීමට ද අයත් වෙන ක්‍රියාකාරකම් වේ.

8. වැඩබිමේ කටයුතු වලට අදාළ සමාජයීය සහ පාරිසරික බලපෑම් සහ අවදානම් තත්වයන් හඳුනාගැනීම

8.1. ධනාත්මක බලපෑම්

මෙම නාය අවදානම් අවම කිරීමේ කටයුතු මගින් පාර අයිතෝ ඇති අස්ථාවර කණ්ඩි කොටස ස්ථාවර කර මාගර්ය භාවිතා කරන්නන් හට ආරක්ෂාකාරී තත්වයක් උදාකර දෙනු ඇත. මාගර්ය වසා දැමීම හේතුවෙන් වැසි සහිත කාල පරිච්ඡේදය තුළ ඇතිවන අවහිරතා මහහැරීමෙන් රත්නපුර හා වේවැල්වත්ත නගර අතර අබණ්ඩි ගමනාගමනයක් ඇති බව තහවුරු කෙරෙනු ඇත. රත්නපුර සහ නුවරඑළිය දිස්ත්‍රික්ක යා කෙරෙන මාගර්ය වලින් එකක් වන මෙය, ශ්‍රී පාද වන්දනාකරුවන් විසින්ද, පුංචි දඹදිව නම් තවත් බෞද්ධ ආගමික සිද්ධස්ථානයක් වෙත ප්‍රවේශ මාගර්ය ලෙසද

භාවිතා කෙරෙන අතරම මෙම මාගර්ග දෙපස අතිශය සොබා සෞන්දර්යයන් හෙබි නිසා වනර්මාන හා අනාගත පරිසර හිතකාමී සංචාරක ව්‍යාපාරය සඳහා ද, තේ කමරාන්ත ප්‍රවාහන කටයුතු හා වක්‍ර වශයෙන් වෙනත් සංවධර්න හා ආර්ථිකමය කටයුතු සඳහා ද එය ඉතා සුදුසු වේ. මෙම නාය අවදානම අවම කිරීමේ ක්‍රියාමාගර් හේතුවෙන් වෂරා කාලයේ දී මාගර්ගේ සිදුවන නිරන්තර අවහිරතා මගහරවා අඛණ්ඩ ගමනාගමනයකට ඉඩ සැලසෙනු ඇති අතරම පදිකයන්ගේ ආරක්ෂිත බව ද මෙමගින් සුරැකෙනු ඇත. එසේම, ඉහත සඳහන් කරන ලද කමරාන්ත ද ආර්ථිකමය, සංස්කෘතිකමය හා ආගමික ක්‍රියාකාරකම් සඳහා ද මෙම අවම කිරීමේ ක්‍රියාමාගර් වලින් ඉමහත් සෙතක් සැලසෙනු ඇත.

මෙමගින් නිවෙස් (27ක) අවදානම් මට්ටම ද පහත හෙළනු ලැබේ. අස්ථාවර වූ කණ්ඩිය මුදුනේ ගලබඩ දමිළ විද්‍යාලය පිහිටා තිබේ. දැනට පාසලේ ඉගෙනුම ලබන ළමුන් 169ක් ද ගුරු මණ්ඩලය 9 දෙනෙක් ද සඳහා සුරක්ෂිතතාවය තහවුරු වේ. මෙම අවදානම් සහිත තත්වය නිසා පාසල අනාරක්ෂිත පරිසරයක අතිශය අපහසුතා මධ්‍යයේ පවත්වාගෙන යනු ලැබේ. මෙම සිදුවීමට පෙර 2014 වසරේ දී මෙම පාසල සිසුන් 260 දෙනෙකුගෙන් සමන්විත විය. එහෙත් මෙම සිදුවීමත් සමඟ පාසලේ ළමුන් ප්‍රමාණය කෙමෙන් අඩුවී ගොස් ඇති අතර ළමුන් පාසල් පැමිණීම දුර්වල වී ඇත්තේ දෙමාපියන් මෙම අස්ථාවරත්වය තත්වය යටතේ ඔවුන් පාසල් එවීමට බිය වීම හේතුවෙනි. 10km දුරක් ඇතුළත පවතින එකම දමිළ විද්‍යාලය මෙය බැවින් මෙම පාසල මෙම ස්ථානයෙන් ඉවත් කිරීම අතිශය ගැටළු කාරී වනු ඇත. ආසන්නතම දමිළ විද්‍යාලය පිහිටා තිබෙන්නේ රත්නපුර නගරයේය. අස්ථාවර වී ඇති පාසල් භූමිය ද අස්ථාවර කණ්ඩි කොටස ද මෙම නාය අවදානම් අවම කිරීමේ කටයුතු නිසා ස්ථාවර වනු ඇති අතර පාසලේත් සිසුන්ගේත් ආරක්ෂාව මින් තහවුරු වනු ඇත. එමගින් අධ්‍යාපනය ලැබීමට වඩා සුරක්ෂිත පරිසරයක් පාසලට නිර්මාණය වනු ඇත. එම නිසා මෙම ව්‍යාපෘතිය පාරිසරික සහ සමාජීය වශයෙන් අතිශයින්ම වාසිදායක ලෙස සැලකිය හැකි වේ.

8.2. සාමාන්‍යම ක බලපෑම

8.2.1. මාගර්ගට ප්‍රවේශය සහ අනාගත සංවධර්න කටයුතු වලට අවස්ථාව අහිමි වීම

මෙම නාය අවදානම් අවම කිරීමේ කටයුතු සිදු කෙරෙනු ලබන්නේ මාගර්ගේ රක්ෂිත ඉඩම් සහ ගලබඩ වතුයායේ ඉඩම් වලය . නාය අවදානම් අවම කිරීමේ කටයුතු සිදුකරන භූමි ප්‍රදේශය ප්‍රථමයෙන් ඇළ පහරක ස්වාභාවික රක්ෂිත පෙදෙසකින් වැසී පැවත ඇත. එමනිසා බිම් ප්‍රදේශයට ප්‍රවේශය හෝ වෙනත් සංවධර්න කටයුතු සඳහා ප්‍රවේශය අහිමි වී යාම පිළිබඳ ගැටළුවක් පැන නොනැගිනු ඇත.

8.2.2 පාරිසරික සහ ජෛව විද්‍යාත්මක බලපෑම් සහ සත්ත්ව හා තුරුළිය විශේෂ

මෙම කණ්ඩි කඩාවැටීම නිසා දැනටමත් මෙම ඇළ පහරේ ස්වාභාවික ජෛවපරිසරය ද එහි ශාකමය ස්ථාරක්ෂක කලාපයද මුළුමනින්ම විනාශ වී ගොස් ඇත. මෙම ඇළ පහරේ පහළ ප්‍රදේශය අධර් වශයෙන් කඩා වැටුණු සුන්බුන් වල බලපෑමට ලක්ව ඇත. නිර්මාණයෙන් පෘෂ්ඨීය ජලවහනය වැඩිදියුණු කිරීම සැලකිල්ලට ගනී. එම නිර්මාණයට ස්වාභාවික අංග ඇතුළත් නොකළ හොත් මෙම ඇළ පහර ආශ්‍රිත ජෛව පරිසරයේ ස්වාභාවික ස්වරූපය යළි යතා තත්වයට පත් කළ නොහැකි ලෙසටම අහිමි වී යනු ඇත.

අස්ථාවර වූ කණ්ඩිය මුදුනේ ඇති වනාන්තර පරිසරයට (සතුන් සහ වෘක්ෂලතා ආදියට) ස්ථාවර කිරීමේ ක්‍රියාමාගර් සඳහා ඉවත් කිරීමට සිදුවිය හැක. දැනටමත් කඩා වැටී හෝ හානියට පත්ව ඇති කණ්ඩි කොටස් වලට මෙම ව්‍යාපෘති ක්‍රියාමාගර් සිදුකෙරෙන බැවින් භෞමික පරිසර පද්ධතීන් වෙත ඇති බලපෑම් ස්ථානීය වේ.

8.2.3 අවට ප්‍රදේශයේ ජලවහන රටාවට සිදුවිය හැකි බලපෑම්

පෘෂ්ඨීය ජල කළමනාකරණය සහ භූගත ජල මට්ටම පහත හෙළීම අවම කිරීමේ ක්‍රමවේද වලින් එකක් බැවින් ඉන් (භූගත සහ පෘෂ්ඨීය) ජලවහන රටාවට විශාල බලපෑමක් එල්ල වනු ඇත. වෂරා කාලයේදී ඉහළ ජල ප්‍රමාණයක් ද වියළි කාලයේදී අඩු ප්‍රමාණයක් ද වශයෙන් බැවුම දිගේ ගලන ඇළ පහරේ ජල මට්ටමේ වෙනසක් ඇතිවනු ඇත. කෙසේ වුවද, මෙම බලපෑම් බොහෝ වශයෙන් මෙම කණ්ඩි කොටසට පමණක් සීමා වේ.

8.2.4 පාංශු බාදනය වීම සහ දොළ පහරේ වෙනස්වීම්

මෙම ව්‍යාපෘතියේ ස්ථායීකරණ කටයුතු බොහෝ දුරට ජලාපවහන වැඩිදියුණු කිරීම කෙරෙහි අවධානය යොමු කරනු ඇත. එබැවින්, වැසි සමයේ දී අධික ජල පරිමාවක් ස්වාභාවික දියපහරවල් කරා යොමුකරවීම අපේක්ෂා කෙරේ. මෙමගින් දියපාරවල් වල ඉවුරු බාදනය, පතුල බාදනය සහ ගංගා ජල ප්‍රවාහය වැඩිවීම සිදුවිය හැක. එමනිසා පාරිසරික ගලායාම හා ජලජ පරිසර පද්ධති මත ඇතිවන බලපෑම් ස්ථානීය වශයෙන් ඉහළය.

8.2.5 ඉදිකිරීමේ කටයුතු නිසා සිදුවන ජල දූෂණය

කඩාවැටුණු සුන්බුන් සහ ගල් කුට්ටි ඉවත් කරන අතරතුර ද බැවුම අඩු ආනතියකට සකස් කිරීමේ කටයුතු අතරතුර ද අවට ජලාශ වලට රොන්මඩ ගලා ගොස් පත්ලේ තැන්පත් වීම සිදුවිය හැකියි. යන්ත්‍රසූත්‍ර ආදියෙන් පිටවෙන තෙල්, දූෂක හා අපවිත්‍රකාරක නිසි පරිදි වැඩබිමෙන් බැහැර නොකිරීමෙන් සහ, තාවකාලික ගබඩා ටැංකි කාන්දු වීම් වලින්, සන අපද්‍රව්‍ය අපජලය එක් වීමෙන් බැවුමට පහළින් ගලායන ඇළ පහරට අහිතකර බලපෑම් ඇතිවිය හැකියි. සිතාමතා හෝ නොසැලකිලිමත් ලෙස ඉදිකිරීම් අපද්‍රව්‍ය බැහැර කිරීමෙන් ඉදිකිරීමේ ද්‍රව්‍ය (පාංශු වැරගන්නුම් කටයුතු සඳහා භාවිතා කෙරෙන සිමෙන්ති/ ග්‍රවුට් ආදිය) පෘෂ්ඨීය ජලයට එකතු වීමෙන් හෝ මිශ්‍ර වීමෙන් ජලයේ ගුණාත්මක බව තාවකාලිකව අඩුවී යාමද දොළ පහල ප්‍රදේශයේ අහිතකර ද්‍රව්‍ය තැන්පත් වී යාමද සිදුවිය හැක.

ඉහළ ජෛව රසායනික ඔක්සිජන් ඉල්ලුමක් ද රසායනික ඔක්සිජන් ඉල්ලුමක් ද, අවලම්භිත සන ද්‍රව්‍ය ප්‍රමාණයක් ද තෙල් සහ ග්‍රීස් වැනි දෑ ද අඩංගු දියපහර වල ජල දූෂණ මට්ටම මෙවන් මුදාහැරීම් නිසා තවදුරටත් ඉහළ යනු ඇත. ඉදිකිරීමේ කටයුතු අතරතුර සිදුවිය හැකි මෙවන් ක්‍රියා නිසා බීමට, නෑමට සහ ජලජීවී වගා ආදී භාවිතයන් සඳහා පනවා ඇති ජලයේ ගුණාත්මක භාවය සඳහා වන තත්ත්ව මට්ටම් ඉක්මවිය හැකි අතර ජලයේ තිබිය යුතු අවම ගුණාත්මක තත්වයන් ඉක්මවීමට ද හේතුවිය හැක. එම නිසා ඉදිකිරීමේ කටයුතු සිදුකෙරෙන කාලසීමාව තුළ පරිසරයට අපජලය සහ දූෂක ද්‍රව්‍ය මුදා හැරීමෙන් ජලයේ ගුණාත්මක බවට සිදුවිය හැකි හානි වල බලපෑම ස්ථානීය වශයෙන් ඉතා අධික ලෙස සැලකිය හැක.

8.2.6 ඉදිකිරීමේ කටයුතු කෙරෙන කාලසීමාව තුළ එළිමහනේ මළපහ කිරීම් සහ ජලය හරහා පැතිරී යන රෝගකාරක විෂබීජ

ඉදිකිරීම් කටයුතු අතරතුර දී, කොන්ත්‍රාත්කරුගේ කම්කරුවන් විසින් විවෘත මළපහ කිරීම් සිදුකිරීම මගින් කණ්ඩ ප්‍රදේශයට පහළ ඇති දොළ පහර දූෂණය වී යා හැකියි.

8.2.7 ජලාශය පහළ ප්‍රදේශයේ සිට එම ජලය භාවිතා කිරීමේදී ඇතිවිය හැකි බලපෑම්

ජලයට මුදා හැරෙන මෙම දූෂක නිසා බීමට, නෑමට සහ ජලජීවී වගා ආදී භාවිතයන් සඳහා පනවා ඇති ජලයේ ගුණාත්මක භාවය සඳහා වන තත්ත්ව මට්ටම් ඉක්මවිය හැකි අතර ජලයේ තිබිය යුතු අවම ගුණාත්මක තත්වයන් පවා ඉක්මවීමට හේතුවිය හැකියි. මෙමගින් ජලය මිනිස් භාවිතයන්ට හා ජලජ ජීවීන් සඳහා නුසුදුසු බවට පත්විය හැක. එම නිසා, ඉදිකිරීමේ කටයුතු සිදුකෙරෙන කාලසීමාව තුළ පරිසරයට අපජලය සහ දූෂක ද්‍රව්‍ය මුදා හැරීමෙන් ජලයේ ගුණාත්මක බවට සිදුවිය හැකි හානි වල බලපෑම ඉතා අධික ලෙස සැලකිය හැක.

8.2.8 සන අපද්‍රව්‍ය බැහැර කිරීමේ ගැටළු

ඉදිකිරීමේ කටයුතු සිදුකෙරෙන කාලසීමාව තුළ නිසි අපද්‍රව්‍ය බැහැර කිරීමේ ක්‍රමවේදයක් නොමැති වුව හොත් අක්‍රමවත් ලෙස සන අපද්‍රව්‍ය බැහැර කිරීම නිසා ජලය සහ පස දූෂණය වීමට අමතර විවිධ අහිතකර පාරිසරික බලපෑම් ඇතිවිය හැකියි. ඉදිකිරීමේ කටයුතු සිදුකෙරෙන කාලසීමාව තුළ නිසි සන අපද්‍රව්‍ය බැහැර කිරීමේ ක්‍රමවේදයක් භාවිතා නොකළ හොත්, ඇතිවිය හැකි බලපෑම ඉමහත් විය හැක.

8.2.9 වායු දූෂණය

වැඩබිම හෙළිපෙහෙළි කිරීමේ කටයුතු, ඩිසල් එන්ජින් ක්‍රියාත්මක කිරීම, පස් කැණීමේ කටයුතු, ගිණි තැබීම්, ඉදිකිරීමේ ද්‍රව්‍ය වල අපද්‍රව්‍ය ප්‍රවාහනය, ඉදිකිරීම් වලදී නිපදවෙන අපද්‍රව්‍ය සහ විෂසහිත ද්‍රව්‍ය (රසායනික පුපුරනද්‍රව්‍ය) පරිහරණය කිරීම ආදිය වායු දූෂණයට තුඩු දිය හැකි ඉදිකිරීම් කටයුතු වේ. ඉදිකිරීමේ කටයුතු වලදී අධික වශයෙන් දුහුවිලි (විශේෂයෙන්ම කොන්ක්‍රීට්, සිමෙන්ති, ලී, ගල් සහ සිලිකා වැනි දෑ වලින්) ප්‍රමාණයක් ජනනය විය හැකියි. මාගර්ස් දෙපස නිවෙස් නොමැති නිසා වායු දූෂණයට සෘජුවම ලක්වන නිවැසියන් නොමැත. එසේ වුවද, මාගර්ස් ගමන් කරන පදිකයන්/මගීන් වෙත මෙසේ වායු දූෂණය වීමෙන් බලපෑමක් ඇතිවිය හැකියි.

8.2.10 ශබ්ද දූෂණය, කම්පනය වීම, පිපිරවීම්, ඉදිකිරීමේ කටයුතු සිදුකෙරෙන කාලසීමාව තුළ වන බලපෑම්, ගොඩනැගිලි සහ යටිතල පහසුකම් වෙත සිදුවිය හැකි හානි

ගල් පිපිරවීම් සිදු කිරීමට අවශ්‍ය විටදී පුපුරනද්‍රව්‍ය භාවිතා විය හැකියි. ගල් කැඩීමේදී සහ භූගත කාණු ආදිය සඳහා සැරීමේ කටයුතු අතරතුර අධික ශබ්ද සහ පොළව කම්පනය වීම ඇතිවිය හැක.

වැඩ බිමේ සිට 50-70 m ක් පමණ දුරකින් කඳු මුදුනේ පිහිටා ඇති ගලබඩ දම්ල විද්‍යාලයට සිදුවිය හැකි බලපෑම අධිකය. පාසල් වෙලාව තුළ මෙසේ අධික ශබ්ද ජනනය විය හැකියි. කම්පන නිසා පාසලේ අධ්‍යාපනය ලබන සිසුන්ට බාධා විය හැකි අතරම බැවුමට ඉහළින් පිහිටි නිවෙස් වල ඉරිතැලීම් ආදියට ද හේතු විය හැකියි. ඉහත

සඳහන් කරන ලද ඉදිකිරීමේ කටයුතු වලට අමතරව ඉදිකිරීම් ද්‍රව්‍ය පැටවීමේ හා බැමේ කටයුතු හා යන්ත්‍ර ඔබමොබ ගමන් කිරීම වැනි අධික ශබ්ද ජනනය වන ක්‍රියාකාරකම් නිසා පදිකයන්ට බලපෑමක් එල්ලවනු ඇත.

වතු කම්කරුවන්ගේ පවුල් වලට කම්පන හා ශබ්ද මගින් බලපෑමක් එල්ල විය නොහැක්කේ එවන් ශබ්දය හෝ කම්පනය ජනනය වන බොහෝ ක්‍රියාකාරකම් එම ප්‍රජා වලින් ඇත්ව බැවුමේ ඉහළ ප්‍රදේශයට සීමාවන බැවිණි.

8.2.11 වැඩබිම ආශ්‍රිතව ජීවත්වන මිනිසුන් හා වැඩබිමේ කම්කරුවන් අතර සබඳතාව

වැඩබිමේ කම්කරුවන් සහ වතු කම්පකරු ප්‍රජාව අතර ආරවුල් ඇතිවීමේ හැකියාවක් ඇත. වතු කම්කරු ප්‍රජාව ආශ්‍රිතව සිදුකරන ලද සමාජයීය සමාලෝචනයකින් එහි අඩු අධ්‍යාපන මට්ටමක් ද, විරැකියාවෙන් පෙළෙන කාන්තාවන් ද, දරිද්‍රතාවයෙන් පෙළෙන පවුල් ද මත්පැන් වලට ඇබ්බැහි වීම් ද පවතින බව පෙනී යන ලදී. වැඩබිමේ කායර් මණ්ඩලය ද බොහෝ විට අඩු අධ්‍යාපන මට්ටමක් සහිත අනෙක් දුරාවාර වලට නැඹී ගත් පුද්ගලයන්ගෙන් සමන්විත විය හැකි නිසා ඔවුන් සහ මෙම ප්‍රජාව අතර මතභේද හා ගැටුම් ඇතිවීමේ අධික ප්‍රවණතාවයක් පවතී.

8.2.12 වැඩ බිම වාඩි සහ ගබඩා ස්ථාන

වැඩබිමේ සන අපද්‍රව්‍ය සහ අපජලය නිසිලෙස කළමනාකරණය නොකළ හොත් ඉන් අවට ප්‍රජාවට හිරිහැරයක් විය හැකියි.

8.2.13 ඉදිකිරීමේ කටයුතු කෙරෙන අතරතුර වැඩබිමට මහජනයා ඇතුළු වීමේ අවදානම

විදුම් කිරීමේ යන්ත්‍ර සහ කැනීම් යන්ත්‍ර ආදී අවදානමෙන් ඉහළ යන්ත්‍ර සූත්‍ර වැඩබිමෙහි පැවතිය හැකි අතර එවන් පරිසරයක ආරක්ෂිතව ක්‍රියාකළ හැක්කේ පුහුණු වැඩකරුවන්ට පමණි. අනවසරයෙන් වැඩබිමට ඇතුළුවන්නන් මෙම බර යන්ත්‍ර සූත්‍ර ආදිය නිසා හදිසි අනතුරු වල ලක්වීමේ අවදානමක් තිබේ.

8.2.14 පුපුරන ද්‍රව්‍ය සහ උපද්‍රව ගෙනදිය හැකි ද්‍රව්‍ය

ගල් පිපිරවීම් සිදු කිරීමට අවශ්‍ය විටදී පුපුරනද්‍රව්‍ය භාවිතා විය හැකියි. අනාරක්ෂිත ලෙස භාවිතා කිරීමෙන් මින් අවදානමක් ඇතිවිය හැකියි. අස්ථාවර කණ්ඩි කොටසක මෙම ක්‍රියාකාරකම් සිදුකෙරෙන නිසා අනිසි ලෙස පුපුරන ද්‍රව්‍ය භාවිතා කිරීමෙන් මෙන්ම ගල් කුට්ටි විසිවී යාමෙන් අනතුරු සිදුවීමේ සැලකිය යුතු ප්‍රවනතාවක් තිබේ.

8.2.15 ඉදිකිරීමේ කටයුතු නිසා ජනතාවගේ සුරක්ෂිතතාවයට ඇති බලපෑම පදිකයන් වෙත ඇති අධික අවදානම

ඉදිකිරීමේ කටයුතු සිදුකෙරෙන කාලසීමාව තුළ, නිතර ඔබමොබ දිවෙන යන්ත්‍රසූත්‍ර, ලෝඩර, ට්‍රැක් රිය ආදිය නිසා මාගර්‍ය අවහිර විය හැකියි. ඉදිකිරීමේ කටයුතු බොහෝමයක් බැවුම් ප්‍රදේශයක සිමිත ඉඩ ප්‍රමාණයක සිදුකළ යුතුව තිබෙන නිසා බර යන්ත්‍රසූත්‍ර, ට්‍රැක් රථ හා ලෝඩර ආදිය පදිකයන්ගේ ගමනාගමනයට බාධා ඇතිකරවීමටත් ඔවුන්ගේ ජීවිතයට අධික අවදානමක් එල්ල කිරීමටත් ඉඩ ඇත. බුරුල් වී ඇති පාංශු සහ පාෂණ කැබලි කඩා වැටීමේ සහ ඒවා කැණීම් කටයුතු හා ඉවත් කිරීම් අතරතුර පදිකයන්ට අධික අවදානමක් පවතී.

බැවුමට පහල ජීවත්වන ප්‍රජාවට ද ඉදිකිරීමේ කටයුතු සිදුකෙරෙන කාලසීමාව පුරාවට මෙම අධික අවදානම් මට්ටමට මුහුණ දීමට සිදුවනු ඇත. එමගින් ඔවුන් වෙත අවදානම සැලකිය යුතු තරම් ඉහළ මට්ටමක ලෙස සැලකිය හැක.

8.2.16 ඉදිකිරීමේ කටයුතු කෙරෙන අතරතුර කම්කරුවන්ගේ සුරක්ෂිතතාවය

ඉදිකිරීමේ කටයුතු කෙරෙන අතරතුර බර යන්ත්‍රසූත්‍ර සීමිත ඉඩ ප්‍රමාණයක් තුළ ක්‍රියාකරවීමට සිදුවේ. රථවාහන සහ ඉදිකිරීමේ යන්ත්‍රසූත්‍ර නිසා අනතුරු හට ගැනීමට ඇති අවදානම ඉතා ඉහළ මට්ටමක ඇත. තවද, මේ වනවිට පවා මෙම ස්ථානයේ අධික දිය සිරාවක් ද ගල් පස් ආදිය විටින් විට ඇද වැටීම් ද දක්නට ලැබේ. කණ්ඩිය ස්ථාවර කිරීමේ කටයුතු අතරතුර මෙය තවත් ඉහළ යා හැක. විවිධ වැඩකටයුතු සඳහා කම්කරුවන්ට මෙම කණ්ඩිය දිගේ නැගීමට පලංචි ආදිය මත සිට වැඩ කිරීමට කම්කරුවන්ට සිදුවේ. මේ නිසා සිදුවීමට ඉඩ ඇති සුළු හෝ කණ්ඩි අස්ථාවර වීමක් හේතුවෙන් කම්කරුවන් වෙත ඇති අවදානම මෙම වැඩබිම සම්බන්ධයෙන් අතිශය ඉහළ ලෙස සැලකිය යුතු වේ. කොන්ත්‍රාත්කරු විසින් ඉදිකිරීම් කටයුතු සඳහා බාලවයස්කාර කම්කරුවන් (ළමුන්) යොදා ගැනීමට ඉඩ ඇති අතර එය අවදානම් සහගත බැවින් බරපතල අනතුරු සහ තුවාල සිදුවීම් වලට හේතු විය හැකියි.

9. දැනට පවත්වා ඇති සහ/ හෝ පැවැත්වීමට ඇති මහජන සහ වගකිව යුතු ආයතන හා උපදේශන

ක්ෂේත්‍ර වාරිකාව අතරතුර අධික අවදානමක් සහිත ගොඩනැගිලි වල නිවැසියන් වන පහත පුද්ගලයන්ගෙන් අදහස් විමසන ලදී; එම් මුත්තයිසා මහතා, ආර් බාලක්‍රිෂ්ණන් මහතා (ප්‍රජා නායක) සහ කේ පුෂ්පරාජා මහත්මිය. මෙම පුද්ගලයන්ට අනුව මෙම සිදුවීමෙන් පසුව ඔවුන් තාවකාලික ස්ථානයකට මාරුවී ඇති අතර එහි මාස 3ක කාලයක් ජීවත්ව සිට ඇත. පසුව ඔවුන් මෙහි නැවත පැමිණ ඇත්තේ සනීපාරක්ෂාව, පෞද්ගලිකත්වයක් නොමැති බව සහ

තාවකාලික කඳවුරු වලට පොදු වෙනත් සමාජයීය ගැටළු හේතුවෙනි. ඔවුන් එම ස්ථානයේ දී මුහුණ පෑ යම් සමාජයීය ගැටළු සම්බන්ධයෙන් සහ තම රැකියා ස්ථානයට විශාල දුරක් (3km) යාමට සිදුවීම සම්බන්ධයෙන් ඔවුන් තම අප්‍රසාදය පළකර සිටියහ. වෙනත් ආරක්ෂාකාරී ස්ථානයක පදිංචි වීම පිළිබඳවද මෙම පුද්ගලයන් තම අදහස් පළකළහ. එසේ නැවත පදිංචි කිරීමෙන් දීඝර් කාලීනව ගැටළු සහ අසන්තෝෂකාරී තත්වයක් ගොඩනැගෙනු ඇති බව ඔවුන්ගේ මතය වේ. මෙම පුද්ගලයන් නැවත පදිංචි කිරීම සඳහා 2.5km දුරකින් ඉඩම් ලබා දී තිබේ. කෙසේ වුවද, මෙම ප්‍රජාව රැකියා සඳහා ගමන් කිරීමට සිදුවන දුරත් සේවා සඳහා පිවිසීමට ඇති අපහසුතාවයන් කරණ කොට ගෙන මෙම ස්ථානය ප්‍රතික්ෂේප කර ඇත.

මේ නිසා ඔවුන් දැනට අධික අවදානමකට මුහුණ දෙමින් සිටී. ඔවුන් වෂරා කාලය තුළදී ආරක්ෂා වන ආකාරය පිළිබඳව ද NBRO කණ්ඩායම විසින් විමසුමට ලක් කරන ලදී. ඔවුන් පවසන ආකාරයට ඔවුන් ආරක්ෂාකාරී නිවෙස් වලට හෝ තම නැඟිණියන්ගේ නිවෙස් වලට ඉවත් වී යයි. එහෙත්, මෙය දිගටම සිදුකිරීමට අපහසු බවත් එම අනෙක් නිවෙස් වලද ඉඩපහසුකම් නොමැති බවද ඔවුන් සඳහන් කර ඇත. NBRO කණ්ඩායමට දැනගැනීමට ලැබුණු පරිදි වතු කළමනාකරණය මගින් අධික අවදානම් කාලසීමාවල ඔවුන්ට නැවතී සිටීමට තාවකාලික සමනල භූමියක් පිළියෙළ කර දී ඇත. කෙසේවුවද, වතු කළමනාකරණය මගින් ඔවුන්ට අමුද්‍රව්‍ය සපයා දී ඇති නමුත් වැඩකිරීමට ඇති පුද්ගලයන් ප්‍රමාණය අඩුය. ඔවුන් ඊට සම්බන්ධ වීමට අකමැත්තක් දක්වන්නේ එය බර වැඩක් මෙන්ම ගතවනවාක් නොලැබෙන ක්‍රියාකාරකමක් බැවිණි.

හසුගස්තැන්න වතුයායේ සුභසාධක නිලධාරීන් වන GW වන්දිමා මෙනවිය සමඟ කරන ලද දුරකථන සංවාදයක් තුළින් වතු කළමනාකරණය විසින් දැනට ආපදාවට ලක්ව ඇති වතු කම්කරු ජනතාවගේ ආපදා තත්වය අවම කිරීමට මැදිහත් වී ඇති අයුරු සමාලෝචනය කරන ලදී. ඇයට අනුව, මෙම ජනතාව නැවත පදිංචි කිරීමට ගලබඩ වතුයායේ පහළ කොට්ඨාශයට අයත් පිල්ලෑව ප්‍රදේශයේ ඉඩමක් ලබාදී තිබේ. කෙසේවුවද, කළමනාකරණය ලබා දෙන්නේ ඉඩම් පමණි. නිවාස ඉදිකිරීමේ වියදම් ඔවුන් දැරීමට සූදානම් නැත. මෙම ජනතාව වෙත ඉඩමක් ලබාදී ඇති බවත් ඔවුන් එහි ගොස් පදිංචි වීමට අකමැත්තක් දැක්වීමත් ගලබඩ ග්‍රාම නිලධාරී වරයා විසින් ද තහවුරු කරගන්නා ලදී. තවද, NBRO දිස්ත්‍රික් කායර්ලිය නියෝජිතවරයා පවසන පරිදි මෙම ජනතාව නැවත පදිංචි කිරීමට නාය අවදානම නොමැති සුරක්ෂිත ඉඩමක් ඒ ආසන්නයේ නොමැත.

මෙම ක්ෂේත්‍ර වාරිකාව අතරතුර දම්ල විද්‍යාලයේ විදුහල්පතිවරයා වන කේ දිනේෂ් මහතාගේද අදහස් විමසා සිටින ලදී. ඔහුට අනුව, නායයාම සිදුවීමෙන් පසු පාසල තාවකාලිකව අසල ඇති හින්දු කෝවිලකට ඉවත්කර මාස 8ක් පමණ එහි පන්ති පවත්වා ඇත. පසුව, NBRO විසින් පාසල මධ්‍ය අවදානම් ලෙස නම් කර 50 mm ට වඩා වෂරාපතනය ඉහළ යන විට ඉවත්වී යාමේ කොන්දේසිය මත ඔවුන් නැවතත් සුපුරුදු ස්ථානයට පැමිණ තිබේ. ඔහු තවදුරටත් පැවසුවේ, මෙම ස්ථානයේ ඇති ජීවිත අවදානම අඩු කර ගැනීමටත්, ළමුන් වෙනත් පාසල් කරා යොමු වී යාම වළක්වා පාසල පෙර තිබූ තත්වයට නැවතත් පත් කිරීමටත් මෙම නාය අවදානම අවම කිරීම ඉතා වැදගත් වනු ඇති බවයි.

9.1 අදහස් විමසීමට සම්බන්ධ වූ වගකිව යුතු ආයතන සහ එහිදී ලබාදෙන ලද නිදේර්ශ හා එළැඹී එකඟතා. (යොමුව: ඇමුණුම II)

10. සැලකිය යුතු මට්ටමක පවතින පාරිසරික සහ සමාජයීය බලපෑම්

NBRO සහ කොන්ත්‍රාත්කරු විසින් විශේෂයෙන් ක්‍රියාමාගර් ගත යුතු වන සමාජයීය සහ පාරිසරික බලපෑම් හෝ අවදානම් තත්වයන්; සැලකිය යුතු බලපෑම්

10.1 ජලය හෝ තෙත් බිම් වලට ඇති බලපෑම (වැඩබිමට පහළ ප්‍රාදේශයේ ඇති ඇළදොළ ගංගා සහ වෙනත් ජලාශ වලට සිදුවිය හැකි වෙනස්කම් හෝ අපවිත්‍ර වීම). මෙයට අමතරව දිගුකාලීන සහ සිදුවීමට ඉඩ ඇති බලපෑම් ද නාය ගොස් ඇති කොටසේ ඉදිකිරීම් කටයුතු අතරතුර ඇති අවදානම

කඩාවැටුණු සුන්බුන් ද ඉවත් කරන අතරතුර ද, බෑවුම අඩු ආනතියකට සකස් කිරීමේ කටයුතු සඳහා පස් කැපීමේදී ද අවට ජලාශ වලට රොන්මඩ ගලා ගොස් පත්ලේ තැන්පත් වීම සිදුවිය හැකියි. යන්ත්‍රසූත්‍ර ආදියෙන් පිටවෙන තෙල්, දූෂක හා අපවිත්‍රකාරක නිසි පරිදි වැඩබිමෙන් බැහැර නොකිරීමෙන්, තාවකාලික ගබඩා ටැංකි කාන්දු වීම් වලින් සහ සන අපද්‍රව්‍ය අපජලය එක් වීමෙන් නායයාම සිදුවූණු කඳු බෑවුමට පහළින් ගලායන ඇළ පහරට අහිතකර බලපෑම් ඇතිවිය හැකියි.

10.2 පාංශු බාදනය වීම සහ දොළ පහරේ වෙනස්වීම්

ස්වාභාවික ජාල ප්‍රවාහ ද, ඇලදොළ ගංගා පත්ල හා ජලජ පරිසර පද්ධති වලට සිදුවන හානිය ප්‍රාදේශීය වශයෙන් සැලකිය යුතු තරම් වනු ඇත.

10.3 ගමනාගමනයට සිදුවිය හැකි බලපෑම් (විශේෂයෙන්ම මාගරය කාවකාලිකව වසා දැමීමට සිදුවීම, වාහන තදබදය ඇතිවීමේ අවදානම)

සම්පූර්ණයෙන් හෝ අධර් වශයෙන් මාගරය වසා දැමීම නිසා සතියේ දින වල, කායරාල වෙලාවල් වල, පාසැල් වෙලාවට, ආගමික දින වල සහ වන්දනා සමයෙහි රථවාහන ගමනාගමනට අවහිරතා ඇතිවිය හැකියි. මින් පදිකයන්ට සහ රථවාහන වලට බාධා එල්ල වනු ඇත.

10.4 දොළ පහරේ පහළ ප්‍රදේශයට යටිතල පහසුකම් ලබාදීමේදී ඇතිවිය හැකි බලපෑම් (ජල සැපයුම, අපජලය බැහැර කිරීම, විදුලිය ආදිය)

ආසන්නයේ පොදු ජල සැපයුම් නල, විදුලි රැහැන් හෝ දුරකථන රැහැන් නොමැත.

10.5 වැඩබිමට යාබදව හෝ ආසන්නයේ (කණ්ඩියට ඉහල, පහල, දොළ පහරට පහලින් යනාදී වශයෙන්) අධි අවදානම් හෝ මධ්‍ය අවදානම් ප්‍රදේශයේ ජීවත් වන නිවැසියන්

ඉදිකිරීමේ කටයුතු නිසා පොදුජන ආරක්ෂාවට අධික අවදානමක් පවතින අතර ගබ්ද හා කම්පනය නිසා පෙර අධි අවදානම් ලෙස නම් කරන ලද නිවෙස් වල පැළුම් කෙරෙහිද ඇති බලපෑම ඉන් ඉහල යා හැකියි.

10.6 නාය අවම කිරීමේ කටයුතු සිදුකෙරෙන පෙදෙස තුල පිහිටි ව්‍යාපාර, කෘෂිකර්මාන්ත හෝ වෙනත් කටයුතු සඳහා භාවිතා කෙරෙන ප්‍රදේශ

අස්ථාවර වූ කණ්ඩියට යාබදව ව්‍යාපාර, කෘෂිකර්මාන්ත හෝ වෙනත් කටයුතු සඳහා භාවිතා කෙරෙන ප්‍රදේශ නොමැති නිසා එවන් බලපෑමක් නොමැත.

10.7 වැඩබිමට යාබදව පිහිටි ව්‍යාපාර, කෘෂිකර්මාන්ත හෝ වෙනත් කටයුතු සඳහා භාවිතා කෙරෙන ප්‍රදේශ

අස්ථාවර වූ කණ්ඩියට යාබදව ව්‍යාපාර, කෘෂිකර්මාන්ත හෝ වෙනත් කටයුතු සඳහා භාවිතා කෙරෙන ප්‍රදේශ නොමැති නිසා ඉන් සිදුවන බලපෑම නොසැලකිය යුතු තරම් වනු ඇත.

10.8 වැඩබිමට ඇතුළු වීමට හෝ එය හරහා යාමට මිනිසුන්ට ඇතිවිය හැකි අවශ්‍යතා

වෙනත් අවශ්‍යතා සඳහා වැඩබිමට ඇතුළු වීමට මිනිසුන්ට විශේෂයෙන් අවශ්‍යතාවයක් නොමැත. එසේ වුවද, සිතාමතා හෝ නොදැනුවත්ව අනවසර පුද්ගලයන්ගේ ඇතුළු වීම් ආදිය බලාපොරොත්තු විය හැකි අතර ක්‍රියාත්මක කර ඇති යන්ත්‍රසූත්‍ර, බර වාහන, විදුලිය හෝ පුපුරන ද්‍රව්‍ය මගින් ඔවුන්ට අවදානමක් එල්ල විය හැක.

10.9. සන අපද්‍රව්‍ය බැහැර කිරීමේ ගැටළු කොන්ත්‍රාත්කරුවන් සඳහා වන සම්මත කොන්ත්‍රාත් අවශ්‍යතා වලින් ඔබ්බට යන විශේෂිත පියවර ගැනීමට සිදුවන අනන්‍ය සෞඛ්‍යාරක්ෂිත ගැටළු

වදවීමේ කම්කරුවන්ට ද, පදිකයන්ටද බැවුම පහල ජීවත් වන වතු ජනතාවට ද කණ්ඩිය කඩා වැටීමෙන්, ඉදිකිරීම් යන්ත්‍ර සූත්‍ර වලින්, ගල් වැටීමෙන් අනතුරු සිදුවීමේ අවදානම අතිශය ඉහල වේ. මෙම වැඩබිමට අදාළ වන සෞඛ්‍යාරක්ෂිතතා ගැටළු වෙනත් ඕනෑම නායයාම් අවදානම අවම කිරීමේ වැඩබිමක තත්වයට බොහෝ වශයෙන් සමානකම් දක්වයි. එවන් පොදුවේ හමුවන පාරිසරික සහ සෞඛ්‍යාරක්ෂිතතා ගැටළු පාරිසරික, සමාජයීය කළමනාකරණ රාමුවේ දී ආවරණය කරනු ලැබ ඇත. වැඩබිමේ දී කම්කරුවන්ගේ ආරක්ෂාව පිළිබඳව ලංසු තැබීමේ ලේඛනයෙහි 2003: කායර් තත්වයන් සහ ප්‍රජා සෞඛ්‍යාරක්ෂිතතාවය නම් අංශයේ ආරක්ෂක ආම්පන්න සහ ඇඳුම්පැළඳුම් යටතේ මෙය වැඩි දුරටත් විස්තර කෙරේ.

10.10 ළමා මෙහෙවර සහ බලාත් ශ්‍රමය

ළමා මෙහෙවර සහ බලාත් ශ්‍රමය පිළිබඳව, ලංසු තැබීමේ ලේඛනයේ 2003: කායර් තත්වයන් සහ ප්‍රජා සෞඛ්‍යාරක්ෂිතතාවය අංශයේ 2003.3 කොටස යටතේ සවිස්තරාත්මකව දක්වා ඇත

11 ව්‍යාපෘතිය ක්‍රියාවට නැංවීමට අවශ්‍ය යෝග්‍යතා, කැමැත්ත ප්‍රකාශනය, එකඟතාව සහ අනුමත කිරීම

11.1. ව්‍යාපෘතිය ක්‍රියාවට නැංවීම

- i. දිස්ත්‍රික් ලේකම්වරයාගේ අනුමැතිය
 ව්‍යාපෘතිය ක්‍රියාවට නැංවීමට දිස්ත්‍රික් ලේකම්වරයාගේ අනුමැතිය ලබාගැනීමට සිදුවනු ඇති අතර මෙහිදී මහාමාත්‍යවරයා සහ දිස්ත්‍රික්කයේ වගකිව යුතු ආයතන සහභාගී වන දිස්ත්‍රික් සම්බන්ධීකරණ කමිටුව හමුවේ ව්‍යාපෘති යෝජනා ඉදිරිපත් කළ යුතු වේ. ව්‍යාපෘති කළමනාකරණ ඒකකයේ නිලධාරියෙකු

ව්‍යාපෘතිය පිළිබඳ විස්තර කරමින් එහි විවිධ පාරිසරික සහ සාමාජික ගැටළු ආදිය ගැන නිරාවරණය කරනු ඇත. මෙම ගැටළු සම්බන්ධයෙන් සාකච්ඡා පවත්වමින් මෙම රැස්වීමේදී ගනු ලබන නිදේශීය මෙම පාරිසරික සහ සාමාජික කළමනාකරණ සැලසුම් ක්‍රියාවට නංවන විට සැලකිල්ලට ගැනෙනු ඇත.

- ii. සැලසුම් කමිටුවේ අනුමැතිය
ව්‍යාපෘතිය විසින් රත්නපුර මහනගර සභාවේ සැලසුම් කමිටුවෙහි අනුමැතිය ලබාගනු ඇත.

11.2 වැඩබිම පවතින රජයේ ඉඩම් වල ව්‍යාපෘතිය ක්‍රියාවට නැංවීමට එම රජයේ ඉඩම් හිමියන්ගේ අනුමැතිය ලබාගැනීම

- i. ව්‍යාපෘතියේ යම් කායර්යන් මාගර් රක්ෂිතයට අයත් ඉඩම් වල ක්‍රියාවට නැංවෙන නිසා මීට අදාළ පාශර්ව වන්නේ මාගර් සංවධර්න අධිකාරිය සහ ශ්‍රී ලංකා ඉඩම් ප්‍රතිසංස්කරණ කොමිෂන් සභාවයි. ඉඩම් වලට ප්‍රවිෂ්ට වීමට, ඉදිකිරීම් කටයුතු කිරීමට, යම් දෑ එම ඉඩම් වලින් ඉවත් කිරීමට (ගස්, පස්, ගල් සහ පාෂාණ කුට්ටි ආදිය), ව්‍යුහ ඉදිකිරීමට සහ මෙහෙයුම් හා නඩත්තු කටයුතු කිරීම සඳහා ජාතික ගොඩනැගිලි පයෙර්ෂණ සංවිධානය සහ මාගර් සංවධර්න අධිකාරිය අවශ්‍ය පරිදි එකඟතාවයකට එළඹෙනු ඇත.
- ii. වැඩබිමේ කටයුතු සඳහා විදුලි බලය සපයා ගැනීමට ජාතික විදුලිබල මණ්ඩලයේ ප්‍රාදේශීය කායර්යලයෙන් ද අනුමැතිය ලබාගැනීමට සිදුවනු ඇත.

11.3 මධ්‍යම පරිසර අධිකාරියෙන්, වන සංරක්ෂණ දෙපාර්තමේන්තුවෙන් හා වනජීවී සංරක්ෂණ දෙපාර්තමේන්තුවෙන් අනුමැතිය ලබාගැනීම

- i. ව්‍යාපෘති වැඩබිම පාරිසරික වශයෙන් සංවේදී ප්‍රදේශයන්හි පිහිටා ඇති හෙයින් දිස්ත්‍රික් මධ්‍යම පරිසර අධිකාරියේ අනුමැතිය අවශ්‍ය වේ. (ක්‍රියාවලිය සඳහා ඇමුණුම IV බලන්න)
- ii. තවද, ව්‍යාපෘති ක්‍රියාවලි හේතුවෙන් සංරක්ෂිත ශාක හා සත්ත්ව විශේෂ ඉවත් කිරීම් ද සිදුවිය හැකිය. සංරක්ෂිත ශාක ඉවත් කිරීමට දිස්ත්‍රික් ලේකම්වරයා හරහා වන සංරක්ෂණ දෙපාර්තමේන්තුවෙන් අනුමැතිය ලබාගැනීමට සිදුවනු ඇත (ක්‍රියාවලිය සඳහා ඇමුණුම IV බලන්න).
- iii. පාරිසරිකමය ලෙස සංවේදී ප්‍රදේශයක වැඩබිම පිහිටා ඇති නිසා, එනම්, සමනල අඩවි රක්ෂිත භූමියට ආසන්නව හෝ එහි ස්වරක්ෂක කාලපයට ආසන්නව පිහිටා ඇති නිසා, ක්ෂුද්‍ර දේශගුණික තත්වයන් පිළිබඳවද, ආශ්‍රිත සත්ත්ව විශේෂ පිළිබඳවද, ඒකදේශික තුරුළිය හා සත්ත්ව විශේෂ ද, ජාලාශ්‍රිත වාසභූමි වෙත බලපෑම් ද පුපුරන ද්‍රව්‍ය නිසා ඇති වන බලපෑම් ද ආදිය සම්බන්ධයෙන් ද ඇගයීමක් ඇතුළත් ව්‍යාපෘති වාර්තාවක් වනජීවී සංරක්ෂණ දෙපාර්තමේන්තුව විසින් ඉල්ලා සිටී. (ඇමුණුම IV බලන්න)

11.4. වෙනත් අනුමැති

- i. පස්, ගල් සහ බණිජ අඩංගු සුන්බුන් ප්‍රවාහනයට සහ බැහැර කිරීමට ප්‍රාදේශීය භූ විද්‍යා සහ පතල් කායර්යලයේ අනුමැතිය ලබාගත යුතුව ඇත.
- ii. කැණීම් කටයුතු සඳහා අනුමැතිය - භූ විද්‍යා සහ පතල් කායර්යලයේ අනුමැතිය (අවශ්‍ය නම් පමණක්) ලබා ගත යුතුය.
- iii. අපද්‍රව්‍ය සහ ශාකමය කසල බැහැර කිරීමේදී රත්නපුර මහනගර සභාවේ සැලසුම් කමිටුවෙහි අනුමැතිය ලබාගනු ඇත.
- iv. ගල් බෝර දැමීම් අවශ්‍ය වේ නම් වැඩබිම සඳහා දිස්ත්‍රික් ලේකම්වරයා හරහා ආරක්ෂක අමාත්‍යාංශයේ දිස්ත්‍රික් කායර්යලයෙන් ඊට අනුමැතිය ලබාගැනීමට සිදුවනු ඇත.

11.5 පුද්ගලික ඉඩම් හිමියන්ගේ අනුමැතිය/ කැමැත්ත/ නීතිමය එකඟතා ලබාගැනීම

ව්‍යාපෘතියට අකමැත්තක් නොමැති බව ප්‍රකාශ කරමින් වතු කලමනාකරණය/ ගලබඩ වතුයාය සහ ව්‍යාපෘති ක්‍රියාවට නැංවීමේ බලධාරීන් විසින් නීතිමය ගිවිසුමක් අත්සන් කිරීම අනුමැතිය ලබා ගැනීම සඳහා වන අනුමාන කාලසටහන වගු අංක 1 හි දැක්වේ.

වගු අංක 1: අනුමැතිය ලබා ගැනීම සඳහා අනුමාන කාලසටහන

අනුමැති	1 වැනි මාසය				2 වැනි මාසය			
	1 සතිය	2 සතිය	3 සතිය	4 සතිය	1 සතිය	2 සතිය	3 සතිය	4 සතිය

ව්‍යාපෘතිය ක්‍රියාවට නැංවීම දිස්ත්‍රික් ලේකම්වරයාගේ අනුමැතිය අයදුම්පත බාරදීම ව්‍යාපෘතිය දළ වශයෙන් පැහැදිලි කිරීම දක්වන අදහස් වලට ප්‍රතිචාර දැක්වීම අනුමැති									
සැලසුම් කමිටුවේ අනුමැතිය අයදුම්පත බාරදීම ව්‍යාපෘතිය දළ වශයෙන් පැහැදිලි කිරීම දක්වන අදහස් වලට ප්‍රතිචාර දැක්වීම අනුමැති									
රජයේ ඉඩම් හිමිකරුවන් වන මා.ස.අ. සහ ලං.වි.ම. හි අනුමැතිය අයදුම්පත බාරදීම දක්වන අදහස් වලට ප්‍රතිචාර දැක්වීම අනුමැති									
වන සංරක්ෂණ දෙපාර්තමේන්තුවේ සහ වනජීවී සංරක්ෂණ දෙපාර්තමේන්තුවේ අනුමැතිය අයදුම්පත බාරදීම දක්වන අදහස් වලට ප්‍රතිචාර දැක්වීම අනුමැතිය									
වෙනත් අනුමැති භූ විද්‍යා හා පතල් කායර්මය ආරක්ෂක අමාත්‍යාංශය (අවශ්‍යතාවය මත පදනම් වේ) පුද්ගලික ඉඩම් වල හිමිකරුවන්ගේ අනුමැතිය/ කැමැත්ත ලබාගැනීම									

12. පාරිසරික සහ සමාජයීය කළමනාකරණ සැලසුම

8 සහ 10 වැනි කොටස් වලදී හඳුනාගන්නා ලද බලපෑම් සහ අවදානම් විශේෂයෙන් සලකා බලමින් එම බලපෑම් සහ අවදානම් තත්වයන් කළමනාකරණය කිරීමට හෝ අවම කිරීමේ ක්‍රියාමාර්ග. මෙය ESMP හි ඇති විශේෂිත නිදේර්ශ සහ අවශ්‍යතා වල ඇතුළත් වනු ඇත.

12.1 නැවත පදිංචි කිරීමේ කායර් සැලසුම

මෙම ව්‍යාපෘතිය හේතුකොට ගෙන නැවත පදිංචි කිරීම් කිසිවක් සිදුනොවන බැවින් මෙම වැඩබිමට අදාළ නොවේ.

12.2 පුද්ගලයන් ඉවත් කිරීම

මෙම ස්ථානයෙන් හෝ ඊට යාබද ප්‍රදේශ වලින් හෝ කඳු මුදුනේ/ බෑවුමේ හෝ ඇළ මාර්ගයට පහලින් මිනිසුන් ඉවත් කිරීමට ඇති වැඩපිළිවෙල අවදානම් කලාපය තුළ තිබෙන ඉවත් වී යාමට උපදෙස් දී ඇති තවමත් මිනිසුන් වාසයට ගන්නා නිවෙස් තිබේ. ඉදිකිරීමේ කටයුතු සිදුකෙරෙන කාලසීමාව තුළ මෙම නිවෙස් වල වාසය කරන්නන් හට විශාල ජීවිත අනතුරක් තිබේ. ඉදිකිරීමේ කටයුතු සිදුකෙරෙන කාලසීමාව අතරතුර බෑවුම අස්ථාවර වී යාම සිදුවිය හැකි බැවින්ද, ස්ථාවර කිරීමේ කටයුතු සිදු කරන අතරතුර බෑවුම අස්ථාවර වීමේ අවදානම තවදුරටත් ඉහළ නැංවීමේ විශාල ප්‍රවණතාවයක් ඇති බැවින් ව්‍යාපෘති ක්‍රියාකාරකම් සම්බන්ධයෙන් එම අවදානම ද සලකා බැලීම වටී. එම නිසා මෙම වැඩබිම සඳහා තාවකාලික ඉවත් කිරීමේ ක්‍රමවේදයක් දැඩිව නිදේර්ශ කෙරේ.

ඉදිකිරීමේ අදියර තුළ (විශේෂයෙන්ම වෂරා කාලයේදී) පහත තාවකාලික ඉවත්කිරීමේ ක්‍රියාමාර්ග නිදේර්ශ කෙරේ. විවෘත භූමියක තාවකාලික කඳවුරක් සකස්කර දීමේ විකල්පයක් නිදේර්ශ කිරීම (NBRO විසින් ඉඩමට අවසර ලබාදිය යුතුවේ). වතු කළමනාකරණය මීට මැදිහත් විය යුතු වේ. තාවකාලික කඳවුරේ සැලසුම NBRO විසින් අනුමත කළ යුතුවේ. ව්‍යාපෘතියට කඳවුර ඉදිකිරීමේ වියදම දැරීම පිළිබඳ සලකා බැලිය හැක.

මෙම ස්ථානයට ප්‍රජාමූලික වෂරා අනතුරු හැඟවීමේ පද්ධතියක් නිදේර්ශ කෙරේ. ජාතික ගොඩනැගිලි සංවිධානයේ පියවර වශයෙන් නිකුත් කෙරෙන අනතුරු හැඟවීමේ පණිවුඩ වලට සහ වෂරා සමයේදී අවදානම් සහගත නිවෙස් වලින් ඉවත් වී සිටීමට ප්‍රජාව පුහුණු කළ යුතුවේ.

තවද, ව්‍යාපෘති කළමනාකරණ ඒකකයේ පාරිසරික හා සමාජයීය සෞඛ්‍යාරක්ෂක ඒකකය විසින් එම අනතුරු හැඟවීමේ පද්ධති ක්‍රියාවට නැංවීමටත් මෙම ස්ථානයට අදාළ ඉවත් කිරීමේ කටයුතු සිදුවෙන බව තහවුරු කරගැනීමටත් විශේෂ අවධානයක් යොමු කළ යුතුවේ. තවද, ගල් වැටීම්, සුන්බුන් ගලන ආදිය නිසා ප්‍රජාව වෙත ඇතිවිය හැකි සියලුම ආකාරයේ අවදානම් සහිත අවස්ථා අවම කිරීමට පියවර ගතයුතු වේ (නිමර්ණය පදනම් කරගත ආරක්ෂක අවශ්‍යතා බලන්න).

12.3 හානියට පත් වූහ, සේවා සහ යටිතල පහසුකම් ඉවත්කිරීමේ ක්‍රමවේදය

මෙම වැඩබිමට මෙම අවදානම් තත්වය අදාළ නොවේ.

12.4 ව්‍යාපෘති කායර්යන් නිසා දේපල / හෝ දේපල භාවිතය අහිමි වී යාම සඳහා හානිපූරණ අවශ්‍යතා

බැවුම මුදුනේ පිහිටි දම්ල විද්‍යාලයේ ගොඩනැගිලි වල ඇති පැලුම් ඉහත සඳහන් කර ඇති විවිධ ආකාරයේ ව්‍යාපෘති ක්‍රියාමාර්ග නිසා ජනනය වන අධික කම්පන හේතුවෙන් වධර්නය විය හැක. පොළවේ සිදුවන කම්පන අවම කිරීමට අවශ්‍ය පාලක ක්‍රියාමාර්ග ගැනීම අතිශය වැදගත්ය.

12.5 මෙම කාරනා සම්බන්ධයෙන් සිදුකළ යුතු ප්‍රජා දැනුවත් කිරීම් සහ අවබෝධය ගොඩනැගීම

- i. තවද, ව්‍යාපෘති කළමනාකරණ ඒකකයේ පාරිසරික හා සමාජයීය සෞඛ්‍යාරක්ෂක ඒකකය විසින් බැවුම් පහල කණ්ඩායම් කොටසේ පීචන් වන ප්‍රජාවට ව්‍යාපෘති කාලසීමාව අතුරුගත ගොඩනගා අපදා අවම කිරීමේ ක්‍රියාමාර්ග පිළිපැදීමට ඉවිච්ඡා දැනුවත් කිරීමේ වැඩසටහනක් පැවැත්විය යුතුවේ.
- ii. ආරවුල්, මත්රවා, අනවසර මත්පැන් ගණිකා වෘත්තීය ආදී ව්‍යාපෘති කම්කරු ප්‍රජාව හා බැඳිය හැකි අංශ පිලිබඳ ප්‍රජාව දැනුවත් කිරීමට අවම වශයෙන් උපදේශනයක් සහ දැනුවත් කිරීමක් අවශ්‍ය වේ.

12.6 පාරිසරික/ සමාජයීය කළමනාකරණ අවශ්‍යතා පදනම් කරගත් නිමර්ණකරණය

පහත පාරිසරික සහ සමාජයීය වශයෙන් වැදගත් නිමර්ණකරණ අවශ්‍යතා වල පාරිසරිකමය සහ සමාජයීය වැදගත් කම මත නිදේශ කෙරේ..

වගු අංක 2: නිමර්ණකරණ අවධියේදී පාරිසරික සහ සමාජයීය වශයෙන් සැලකිය යුතු කරුණු:

නිමර්ණ අංගය	මෙම වැඩබිම සඳහා නිදේශිත මට්ටම
<p>i. ස්වභාවික සම්පත් කළමනාකරණය සහ සම්පත් ප්‍රශස්තකරණය කරන ලද නිමර්ණ මහා පරිමාණයේ ගස්වැල් ශුද්ධ කිරීම් රහිත වන පරිදි සහ ඉවත් කිරීමට සිදුවන ශාක විශේෂ ගණන අවම වන පරිදි නිමර්ණය සැලසුම් කළ යුතුවේ. වැදගත් ශාක විශේෂ පවතින නම් ඒවා සුරැකීමට ප්‍රමාණවත් තරම් සැලකිලිමත් බවකින් යුක්ත විය යුතු වේ.</p>	මධ්‍යමයි
<p>ii. වාසභූමි අතර සම්බන්ධතාවය සහ මංකඩ පාරිසරික වශයෙන් සංවේදී වාසභූමි වල ඇති ශාක විශාල ප්‍රමාණයක් වූහ ඉදිකිරීමට හෝ ප්‍රවේශය සඳහා හෙළිපෙහෙළි කිරීමට අවශ්‍ය වන්නේ නම් හෝ ගැඹුරු කාණු ආදිය තැනීමට සිදු වේ නම්, ඉන් ඇති වන බලපෑම ස්ථානීය වුවත් නිමර්ණයට වාසභූමි, මංකඩ සහ ශාක තීරු ආදිය සම්බන්ධ කිරීමේ ක්‍රමවේද ඇතුළත් විය යුතු වේ.</p>	මධ්‍යමයි
<p>iii. ජල සම්පත් සංරක්ෂණය මෙහිදී පෘෂ්ඨීය සහ භූගත ජලය ඉවත් කිරීම ඇතුළත් වේ. ඉවත් කරනු ලබන ජලය සාපේක්ෂ වශයෙන් හොඳ තත්වයක පවතින නිසියාකාරව සැලසුම් කරන ලද නිමර්ණයකදී මෙම පිටතට ගන්නා ජලය වන සතුන්ට පමණක් නොව අවට ප්‍රදේශයේ පීචන් වන ජනතාවගේ ස්නානය ජල අවශ්‍යතා සහ ගෙදරදොර වැඩ කටයුතු සඳහාත් , ඇතැම්විට පානීය අවශ්‍යතා සඳහා පවාත් භාවිතා කළ හැකි වන පරිදි පරිවහනය කළ හැකි වනු ඇත. මෙම ප්‍රදේශයේ වියළි කාලයේ ජල හිඟයක් පවතින බව උපදේශන සැසියේදී නිරාවරණය වූ අතර මෙසේ ඉවතට ගන්නා ජලය විකල්ප ජලසපයුමක් ලෙස ප්‍රජාවට භාවිතා කළ හැකිවනු ඇත.</p>	ඉතා අධිකයි
<p>iv. ජල සැපයුම් වලට බාධා පැමිණීම අවම කිරීමේ වැඩ සිදුකෙරෙන කණ්ඩායම් ආශ්‍රිතව ඇති ජල මූලාශ්‍ර ඒක පුද්ගල හෝ පොදු ජල සැපයුමක් ලෙස භාවිතා කරයි නම්, එම ක්‍රියාකාරකම් හේතුවෙන් භූගත ජල මට්ටම පහත දැමෙන බැවින් එම ජල මූලාශ්‍රයට ඉන් බලපෑමක් ඇතිවිය හැකියි. එවන් අවස්ථාවන්හිදී, එම ප්‍රජාවන් සඳහා වෙනත් විකල්ප ජල සැපයුමක් (තාවකාලික හෝ ස්ථිර වශයෙන්) සපයා දීමේ වැඩ පිළිවෙලක් නිමර්ණයේ ඇතුළත් විය යුතුය.</p>	අඩුයි
<p>v. සෞන්දර්යාරක්ෂක ලෙස ඔබ්බ නිමර්ණකරණක අවශ්‍යතාවය සෞන්දර්යාරක්ෂක සංවේදී පරිසරයක ඉදිකෙරෙන විට සැලසුමේ දෘශ්‍ය දූෂණය අවම</p>	අධිකයි

<p>කරවමින් ස්වභාවික පරිසරය සමඟ මැනවින් මුසු වී යන ආකාරයේ ව්‍යුහ ඇතුළත් කිරීම පිළිබඳව සලකා බැලිය යුතු වේ. කඳු බෑවුම දිගේ පහලට ගලා බිය නාය නිසා ස්වභාවික ඇලපහරක් දැනට අවහිර වී තිබේ. නිමර්ණය මෙම ප්‍රදේශයේ තිබෙන ස්වභාවික ඇල පහර සැලකිල්ලට ගනී. එවන් සුදුසු අවම කිරීමේ ව්‍යුහ සැලසුම් කිරීමේදී භූ දෘර්න නිමර්ණ ශිල්පියෙකුගේ සහය ලබා ගැනීම වැදගත්ය.</p>	
<p>vi. හරිත පාරිසරික ලක්ෂණ සලකා බැලීම බොහෝ අවම කිරීමේ වැඩ පාරිසරික විද්‍යාත්මක වශයෙන් සංවේදී වාසභූමි තුළ සිදුවන නිසා නිමර්ණයට හැකි පමණ හරිත පරිසර ලක්ෂණ එකතු කර ගැනීමට සලකා බැලිය යුතු වේ. ඒවා නම්: පාංශු බාදනය පාලනය කිරීමට එම පෙදෙසේම වැවෙන ගහවැල යොදා ගැනීම, පරිසරයේ ජෛව විවිධත්වය සුරැකීමට ශාක මිශ්‍ර වශයෙන් යොදා ගැනීම, ආක්‍රමණික විය හැකි ශාක වගර් යොදා නොගැනීම, ඉදිකිරීමේ කටයුතු සඳහා කැණීම් ද්‍රව්‍ය භාවිතය යනාදියයි.</p> <p>කණ්ඩිය කපා සැකසීම සඳහා ඉවත් කිරීමට සිදුවන විශාල ගල්කුට්ටි මෙම ස්ථානයේ පවතී . මෙම ගල් පුපුරවා හරිනු ඇත. ව්‍යාපෘතිය විසින් මේවා අමුද්‍රව්‍ය ලෙස භාවිත යට ගනු ඇත.</p>	<p>අධිකයි (මෙම ස්ථානය ජෛව පාරිසරික වශයෙන් සංවේදී කඳුකර දිය බෙන්ම පෙදෙසක පිහිටා ඇති නිසා)</p>
<p>vii. කම්කරුවන්ගේ/ පදිකයන්ගේ සහ ප්‍රදේශ වාසීන්ගේ සුරක්ෂිතතාවය ඉදිකිරීමේ කටයුතු සිදුවන අතර කණ්ඩිය හෝ නාය සක්‍රිය වී කම්කරුවන්ට සහ පදිකයන් වෙත ඉන් අවදානමක් එල්ල විය හැකියි. එම නිසා, ගැටි සහ ආරක්ෂක දැල් වැනි ආරක්ෂක ක්‍රමෝපායන් (මෙම තාවකාලික පියවර ඉදිකිරීමේ අදියර ට පමණක් සීමා වේ) මෙහිදී සලකා බැලිය යුතුවේ.</p> <p>ඉදිකිරීමේ කටයුතු සිදුකෙරෙන කාලසීමාව අතරතුර බෑවුමේ සිදුකෙරෙන සවිමන් කිරීමේ කටයුතු දෙස එබී බැලීමට ගොස් කන්දෙන් පහළට ඇද වැටීමට ඉඩ ඇති නිසා දැමීල විද්‍යාලයේ සිසුන් එවන් අනතුරු වලින් ආරක්ෂා කර ගැනීමට ස්ථාවර හෝ තාවකාලික ආරක්ෂක වැටක් ගැසීමට කටයුතු කිරීමට දැඩිසේ නිදේශ කෙරේ..</p>	<p>ඉතා අධිකයි</p>
<p>viii. පාංශු බාදනය පාලනය කිරීමේ ව්‍යුහ ජල අපවහන කළමනාකරණයේදී ජලය පිටතට ගෙන බෝකුවක් හරහා අසල දියපරකට එකතු කිරීම සිදුකෙරේ. වැසි කාලවලදී මෙම කාණු වල ජල ප්‍රවාහ සැලකිය යුතු ලෙස ඉහළ යා හැකි අතර මෙමගින් ඇළ පතුල හා ඉවුරු බාදනයට ලක්විය හැක. එබැවින් එවන් ජල ප්‍රවාහ ස්වභාවික ඇළදොළ වලට පිවිසීමේ වේගය අවම කිරීම සඳහා ජරවාහ වේගය මන්දනය කරන ව්‍යුහ ජරමාණවත් පරිදි නිමර්ණයට එක් කිරීමට සැලකිලිමත් විය යුතුය. ස්ථායීකරණ වැඩබිම ආසන්නයේ ඇල මාගර් සහ බෝකිකු තිබේ නම් සැලැස්මෙහි මේවා වෙසෙසින්ම ඇතුළත් විය යුතුය.</p>	<p>ඉතා අධිකයි</p>
<p>ix. ඉදිකිරීමෙන් පසු නඩත්තු හා මෙහෙයුම් අවම නිමර්ණ මෙහිදී ජලාපවහන කළමනාකරණය සඳහා ගුරුත්ව කාණු වැනි නිෂ්ක්‍රිය ශිල්ප ක්රම සලකා බැලිය යුතුය. කාණු අවහිර වීම වළක්වා ගැනීම සඳහා නිවැරදි පයිප්ප විෂ්කම්භ, සිදුරු විෂ්කම්භ සහ සවිකරන කෝණය නිවැරදිව සලකා බැලිය යුතුය. ස්වභාවික ඇළදොළ වලට ජලය බැස්වීමට අපේක්ෂා කෙරේ නම්, නඩත්තුව අවම ව්‍යුහ සහ බාදනයට ඔරොත්තු දෙන මෙන්ම රොන්මඩ කොටු කර රඳවා ගැනෙන ආකාරයේ සැලසුම් අන්තගර්න කළ යුතුය.</p> <p>අස්ථාවර වූ ව්‍යුහයන් සඳහා ජරදේශයේ දේශගුණික තත්ත්වයන්ට ඔරොත්තු දීමේ හැකියාව සහිතව කල්පවතින අයුරේ ද්රව්ය භාවිතා කිරීමට ප්‍රවේශම් විය යුතුය. වානේ භාවිතා කරනු ලබන්නේ නම් දිරායාම වලකාලන ක්රම සලකාබැලිය යුතු අතර රොන්මඩ මගින් භූගත කාණු අවහිර වීමේ හැකියාවක් පවතී නම් පියෝ ටෙක්ස්ටයිල් ආදිය භාවිතා කළ යුතුය.</p>	<p>ඉතා අධිකයි</p>

12.7 ඉදිකිරීමේ කටයුතු සිදුකෙරෙන කාලසීමාව තුළ සිදුවන අහිතකර බලපෑම් අවම කිරීම

12.7.1 ඉදිකිරීම් කොන්ත්‍රාත්කරුවන් ඉදිකිරීම් අදියර තුළ පාරිසරික හා සමාජ කළමනාකරණ අවශ්යතාවන්ට අනුකූල වීමේ අවශ්‍යතාවය

පාරිසරික සහ සමාජීය බලපෑම් අවම කිරීම හා කළමනාකරණය කිරීම සඳහා ගැනෙන ක්‍රියාමාගර් සාමාන්‍යයෙන් සියලු නායයාම අවම කිරීමේ වැඩබිම් සඳහා පොදු වේ. මෙම බලපෑම් වලට බොහෝ වශයෙන් හේතුවන්නේ

ඉදිකිරීමේ කටයුතුය. එබැවින් එම බලපෑම අවම කිරීම ඉදිකිරීම් කොන්ත්‍රාත්කරුවන්ගේ වගකීමක් බවට පත්වේ. ඉදිකිරීම් කොන්ත්‍රාත්කරුවන්ගේ ලංසු ලේඛනයට ඇතුළත් කිරීම සඳහා “කොන්ත්‍රාත්කරු විසින් ඉදිකිරීම් කටයුතු අතරතුරදී පාරිසරික, සමාජයීය හා සෞඛ්‍ය සහ ආරක්ෂණ (ES & HS) කළමනාකරණය කිරීම සඳහා අනුකූල වීමේ අවශ්‍යතාවය” පිළිබඳව ජාතික ගොඩනැගිලි පයෙර්ෂණ සංවිධානය විසින් විස්තර සහිත ලේඛනයක් සකසා ඇත. එහි ප්රධාන අංශ මෙම වැඩබිම් සඳහා අදාළ වන ප්රමාණයට පහත වගුවේ (වගුව 3) සාරාංශ කර ඇත. වැඩ විස්තර සඳහා ඉදිකිරීම් කොන්ත්‍රාත්කරුවන් සඳහා වන ESMP පරිශීලනය කරන්න.

කොන්ත්‍රාත්කරු විසින් ඉදිරිපත් කරන ලංසුවේ ESMP වැඩ පිළිවෙල ක්‍රියාත්මක කරන අයුරු අන්තර්ගත විය යුතු අතර ඒ සඳහා ඔහුගේ නිපුණතාවය පිළිබඳ සාධක ද ඉදිරිපත් කළ යුතුය. ESMP සඳහා වන පිරිවැය වෙනම ගෙවීම් අයිතමයක් ලෙස දැක්විය යුතුය. තෝරාගත් ඉදිකිරීම් කොන්ත්‍රාත්කරු විසින් පාරිසරික සහ සමාජ කළමනාකරණ වැඩපිළිවෙල විස්තරයක් ඉදිරිපත් කළ යුතු අතර ව්‍යාපෘති කළමනාකරණ ඒකකයේ අනුමැතිය ඊට ලබාගත යුතුය.

වගු අංක 3: ඉදිකිරීම් කොන්ත්‍රාත්කරු පාරිසරික, සමාජයීය සහ සෞඛ්‍ය ආරක්ෂණයට අනුකූල වීමේ අවශ්‍යතාවය

පාරිසරික සමාජයීය කළමනාකරණ සැලසුමට අනුකූල වීමට ඉදිකිරීම් කොන්ත්‍රාත්කරු සතු වගකීම නම් ලේඛනයට අනුව යොමු අංකය	අයිතමය	ව්‍යාපෘතියට ඇති අදාළත්වය
2002. පාරිසරික සහ සමාජයීය අධීක්ෂණ කටයුතු		
2002.2 1)	වැඩබිම් තුළ ගබඩා කිරීම්	අනිශ්චිත අදාළ වේ
2002.2 2)	ශබ්ද සහ කම්පන	අනිශ්චිත අදාළ වේ (කම්පන හේතුවෙන්)
2002.2 3)	ගොඩනැගිලි වල සිදුවිය හැකි ඉරිතැලීම් සහ හානි	අනිශ්චිත අදාළ වේ
2002.2 4)	කසල බැහැර කිරීම	අනිශ්චිත අදාළ වේ (දොළ පහරක් අසළ පවතී)
2002.2 5)	කැළිකසල බැහැර කිරීම	අනිශ්චිත අදාළ වේ (දොළ පහරේ සහ මාගර්ගේ රක්ෂිත පෙදෙසකි)
2002.2 6)	දුහුවිලි පාලනය කිරීම	අනිශ්චිත අදාළ වේ (පදිකයන්/ රටවාහන/ නිවෙස්)
2002.2 7)	ඉදිකිරීමේ ද්‍රව්‍ය සහ අපද්‍රව්‍ය ප්‍රවාහනය	අදාළ වේ
2002.2 8)	ජලය	අනිශ්චිත අදාළ වේ (දොළ පහරක් අසළ පවතී)
2002.2 9)	තුරුළිය සහ සකාසිවුපාවන්	අදාළ වේ
2002.2 10)	භෞතික සහ සංස්කෘතික සම්පත්	අදාළ නොවේ
2002.2 11)	පාංශු බාදනය	අනිශ්චිත අදාළ වේ (ශීඝ්‍ර බැවුමක් සහ අසල දොළ පහරක් පවතී)
2002.2 12)	පස දූෂණයට ලක්වීම	අදාළ වේ
2002.2 13)	පස් කැපීම	අදාළ වේ
2002.2 14)	ගල් කැඩීම	අදාළ නොවේ
2002.2 15)	රටවාහන සහ යන්ත්‍රෝපකරණ නඩත්තු කිරීම	අදාළ වේ
2002.2 16)	පොදු ජනතාවට බාධා පැමිණීම	අනිශ්චිත අදාළ වේ (ආසන්නයේ ප්‍රජාවක් ජීවත් වේ)
2002.2 17)	සේවා සහ මාගර්ග දෙපස පහසුකම්	අනිශ්චිත අදාළ වේ (මාගර්ග සහ නිවෙස්)
2002.2 18)	දෘශ්‍ය පරිසරය වැඩිදියුණුව	අනිශ්චිත අදාළ වේ (මාගර්ගේ සෞන්දර්යාත්මක වශයෙන් සංවේදී කොටස් වල සිදුවේ)
2002 -5. පාරිසරිකමය අධීක්ෂණ කටයුතු	මූලික සමීක්ෂණ (වාතය, ජලය, ශබ්දය, කම්පන, පැලෑම් සමීක්ෂණ)	ස්ථානීය අධීක්ෂණ සැලසුම බලන්න
	ඉදිකිරීම් කටයුතු සිදුකරන අතරතුර සිදුකරන සමීක්ෂණ (වාතය, ජලය, ශබ්දය, කම්පන, පැලෑම් සඳහා සමීක්ෂණ)	ස්ථානීය අධීක්ෂණ සැලසුම බලන්න
	ක්‍රියාත්මක වන අදියර තුළ සිදුවන සමීක්ෂණ	වෛකල්පිතය
	වාතරාකරණය සහ වාතරා තබාගැනීම	අදාළ වේ
2003. වැඩෙහි යෙදෙන තත්වයන් සහ පුජා සෞඛ්‍යාරක්ෂිතතාවය		
2003.2	ආරක්ෂාව සැපයීම සහ සන්නිවේදනය කිරීම	අනිශ්චිත අදාළ වේ (අස්ථාවර බැවුම්/ පදිකයන්/ නිවෙස්/ යන්ත්‍රෝපකරණ)
2003.3	ළමා මෙහෙවර සහ බලාත් ශ්‍රමය	අදාළ වේ
2003.4	ආරක්ෂාව සම්බන්ධ වාතරාකරණය සහ හදිසි	අනිශ්චිත අදාළ වේ

	අනතුරු පිළිබඳ දැනුම්දීම	
2003.5	ආරක්ෂක ආම්පන්න සහ ඇඳුම්පැළඳුම්	අතිශයින්ම අදාළ වේ
2003.6	ආරක්ෂක පිරික්සුම්	අතිශයින්ම අදාළ වේ
2003.7	ප්‍රථමාධාර පහසුකම්	අතිශයින්ම අදාළ වේ
2003.8	සෞඛ්‍යාරක්ෂිතතා තොරතුරු සහ පුහුණු	අතිශයින්ම අදාළ වේ
2003.9	පිරිසිදු උපකරණ සහ සුදුසුකම් ලත් ක්‍රියාකරුවන්ගේ	අදාළ වේ

අදාළ වේ: මෙම අංශය පොදුවේ සෑම වැඩබිම්කරුටම අදාළ වන පාරිසරික සහ සමාජයීය කළමනාකරණ සැලසුමක් ලෙස මෙම වැඩබිම්කරුට අදාළ වේ.

අතිශයින්ම අදාළ වේ: වැඩබිම්කරුට අදාළ පාරිසරික සහ සමාජයීය කළමනාකරණ සැලසුමෙහි අඩංගු කරුණු පාරිසරික වැඩපිළිවෙල විස්තරය සැකසීමේදී භාවිතා කිරීමට කොන්ත්‍රාත්කරු විසින් විශේෂ අවධානය යොමු කළ යුතුය.

අදාළ විය හැක: ව්‍යාපෘතිය ක්‍රියාවට නංවන අතරතුර අදාළ වන ඒ ඒ අංශය අනුව මෙම පාරිසරික සහ සමාජයීය කළමනාකරණ සැලසුම භාවිතා කළ යුතු වේ.

අදාළ නොවේ: අනාවරණය වූ තත්වයන් යටතේ මෙම කොටස මෙම වැඩබිම් සඳහා අදාළ විය නොහැක.

විකල්ප: අවශ්‍ය වුව හොත් පමණක් ක්රියාත්මක කළ යුතු වේ.

ස්ථානීය අධීක්ෂණ සැලසුම බලන්න: කොන්ත්‍රාත්කරු සඳහා වන ESMP හි දක්වා ඇති අධීක්ෂණ අවශ්‍යතා වලට අමතරව, කොන්ත්‍රාත්කරු වැඩබිම්කරු විශේෂිත අධීක්ෂණ සැලැස්මෙහි සඳහන් පරිදි අධීක්ෂණය කටයුතු කිරීම සඳහා බැඳී සිටී.

යොමුව: පාරිසරික සමාජයීය කළමනාකරණ සැලසුමට අනුකූල වීමට කොන්ත්‍රාත්කරු සතු වගකීම

12.7.2 වැඩබිම්කරු විශේෂිත අවදානම් අවම කිරීම

පහත දැක්වෙන්නේ ඉදිකිරීම් කාලය තුළ ව්‍යාපෘතිය විසින් ක්රියාත්මක කිරීමට අපේක්ෂිත වැඩබිම්කරු විශේෂිත අවදානම් අවම කිරීමේ පියවරයි.

වගු අංක 4: ස්ථානීය පාරිසරික සමාජයීය සහ සෞඛ්‍යාරක්ෂක අවම කිරීමේ සැලසුම

අවම කළ යුතු අංගය	ව්‍යාපෘතිය ක්‍රියාවට නැංවීමේ අදියර	වගකීම
i. ඉදි කිරීම් අවධිය තුළ බාදන යෙන් වන බලපෑම අවම කිරීම වැසි කාලවලදී වැඩබිම් තුළ හෙළි පෙහෙළි කිරීම, බැවුම වෙනස් කිරීම, පස් ඉවත් කිරීම ආදිය අවම කිරීම නිදේශීය කරනු ලැබේ. එබැවින්, කණ්ඩායම් ඉහළ පෙදෙසේ ඉදිකිරීම් කටයුතු වියළි කාලය අතරතුර සිදු කිරීමටත් හැකි පමණ එවන් ක්‍රියාකාරකම් වර්ධා කාලයේ සිදුකිරීම අවම කිරීමටත් විශේෂ අවධානයක් යොමුකළ යුතු වේ. මෙය ව්‍යාපෘති සැලසුම්කරණය සිදුකරන අදියරේදී සලකා බැලිය යුතුය.	වැඩබිම් සැකසීම සහ ඉදිකිරීම්	ඉදිකිරීම් කොන්ත්‍රාත්කරු
ii. ආක්‍රමණික ශාක විශේෂ බාදනය අවම කිරීම සඳහා වෘක්ෂලතා භාවිතා කිරීමේදී ආක්‍රමණික විශේෂ යොදා නොගත යුතුය. වෘක්ෂලතා ආවරණ සඳහා එම ප්‍රදේශයට අවේණික ශාක තෝරා ගත යුතුය. වෘක්ෂලතා ආවරණ සඳහා යොදා ගන්නා ශාක සඳහා වනජීවී සංරක්ෂණ දෙපාර්තමේන්තුව මගින් අවසර ලබා ගත යුතුය. වෘක්ෂලතා ආවරණ සඳහා ලපටි ගස් ලබා ගැනීමට අවශ්‍ය නම් පෙර කරන ලද දැනුම් දීමකින් පසුව වන සංරක්ෂණ දෙපාර්තමේන්තුවේ පැල තවානකින් ඒවා ලබා ගත හැකිය.	ඉදිකිරීම් අදියර	ඉදිකිරීම් කොන්ත්‍රාත්කරු
iii. ඉදිකිරීම් අපද්‍රව්‍ය බැහැර කිරීම ඉදිකිරීම් අපද්‍රව්‍ය බැහැර කිරීම සම්බන්ධයෙන් කොන්ත්‍රාත්කරු විශේෂ අවධානයක් යොමුකළ යුතුය. එවන් අපද්‍රව්‍ය ජනනය වුවහොත් ඒවා සේදී නොයන ලෙස මනාලෙස ගොඩ ගසා ව්‍යාපෘති කළමනාකරණ ඒකකය විසින් අනුමත කරන ලද ක්‍රමවේදයට අනුව බැහැර කිරීම කළ යුතු වේ. කිසිවිටෙකත් ඉදිකිරීම් අපද්‍රව්‍ය අසල දොළපහරට හෝ අවට ජලජ ශාක පද්ධතියට මුදා හැරීම සිදුනොකළ යුතුය. ව්‍යාපෘතියේදී එම ගල් ඉදිකිරීමේ කටයුතු වලට භාවිතා කිරීමට සලකා බැලිය යුතු වේ. ඉදිකිරීම් කටයුතු වලට සුදුසු නොවේ නම් වෙනත් කැමති පාඨවලට ඉදිකිරීමේ කටයුතු සඳහා භාවිතා කිරීමට ගැනීමට අවසර දිය යුතු වේ.	වැඩබිම් සැකසීම සහ ඉදිකිරීම්	ඉදිකිරීම් කොන්ත්‍රාත්කරු
iv. දූවිලි පාලක පෙරන භාවිතය අධික දූවිලි හෝ වායු උත්පාදන ක්‍රියාකාරකම් බලාපොරොත්තු විය හැකි නම් විශේෂ පෙරන ආදිය භාවිතා කළ යුතුය	වැඩබිම් සැකසීම සහ ඉදිකිරීම්	ඉදිකිරීම් කොන්ත්‍රාත්කරු
v. ඉදිකිරීමේ කටයුතු සඳහා ජලය ඉදිකිරීම් සඳහා ජලය ලබා ගත යුත්තේ අනුමත ස්ථාන වලින් පමණි	වැඩබිම් සැකසීම සහ ඉදිකිරීම්	ඉදිකිරීම් කොන්ත්‍රාත්කරු
vi. ගමනාගමනයට සිදුවිය හැකි බලපෑම් (විශේෂයෙන්ම මාගර්‍ය තාවකාලිකව	වැඩබිම් සැකසීම	ඉදිකිරීම්

<p>වසා දැමීමට සිදුවීම, වාහන තදබදය ඇතිවීමේ අවදානම) මෙම වැඩබිමට විශේෂිත කළමනාකරණ සැලසුමට අනුකූලව කොන්ත්‍රාත්කරු විසින් අනුගමනය කරන විධිමත් වාහන පාලනයක් තිබිය යුතුය. මාගර් අනතුරු ඇඟවීමේ සංඥා/පුවරු සහ පුහුණුව ලත් ස්ථීර මුරකරුවන් ඇතුළු නිසි මාගරාකර්ෂක වැඩපිළිවෙලක් මේ සඳහා ඇතුළත් විය යුතුය.</p>	<p>සහ ඉදිකිරීම්</p>	<p>කොන්ත්‍රාත්කරු</p>
<p>vii.කම්කරුවන්ගේ සෞඛ්‍යාරක්ෂාව වැඩබිමේ කම්කරුවන් හට අධික අවදානමක් යටතේ වැඩෙහි යෙදීමට සිදුවන නිසා පාරිසරික හා සමාජයීය කළමනාකරණ සැලසුමට අනුව ක්‍රියාකිරීමට කොන්ත්‍රාත්කරු සතු වගකීම ලේඛනයේ B කොටසේ “වැඩකිරීමේ තත්වයන් සහ ප්‍රජා සෞඛ්‍යාරක්ෂිතතාවය” යටතේ දී ඇති නිදේශ ක්‍රියාවට නැංවීම අනිශ්චිත වැදගත් වේ. මෙම නිදේශ නිසි සංවිධානාත්මක හා සුරක්ෂිතතා අධීක්ෂණ පද්ධතියක් තුළින් ප්‍රවේශම්සහගත ලෙස අනුගමනය කළ යුතුවේ. a. මීට අමතරව, වෂරා සමයේදී අස්ථාවර කණ්ඩි වල වැඩෙහි යෙදීම අනිශ්චිත අනතුරුදායක බැවින් ප්‍රමාණවත් කාලයක් දක්වා වැඩ නතර කළ යුතුවේ. b. කම්කරුවන්ගේ පදිකයන්ගේ සුරක්ෂිතතාව තහවුරු කරගැනීමට මනා අනතුරු හැඟවීමේ පද්ධතියක් සහ පුණර් කාලීන මුරකරුවෙකු යෙදීම දැඩිව නිදේශ කෙරේ. c. අනතුරුදායක ස්ථාන වල ආරක්ෂක බාධක සහ ආරක්ෂක දැල් ස්ථාපනය කිරීමෙන් කම්කරුවන්, රථවාහන, පදිකයන් සහ බැවුම පහල පිවිසීම වන ප්‍රජාව පාෂාණ කුට්ටි/සුන්බුන් පතිත වීමේ අවදානමෙන් ආරක්ෂා කළ යුතුවේ.</p>	<p>වැඩබිම සැකසීම සහ ඉදිකිරීම්</p>	<p>ඉදිකිරීම් කොන්ත්‍රාත්කරු</p>
<p>viii.වැඩ කරන වේලාවන් ඉදිකිරීම් කටයුතු දිවා කාලයට පමණක් සීමා විය යුතුය. ආරක්ෂිත ගැටළු හේතුවෙන් ප.ව. 6 න් පසු කිසිදු හේතුවක් සඳහා වැඩ කිරීම අනුමත නොකෙරේ.</p>	<p>වැඩබිම සැකසීම සහ ඉදිකිරීම්</p>	<p>ඉදිකිරීම් කොන්ත්‍රාත්කරු</p>
<p>ix.වැඩබිමට ඇතුළු වීමට හෝ එය හරහා යාමට මිනිසුන්ට ඇතිවිය හැකි අවශ්‍යතා කොන්ත්‍රාත්කරුගේ පුණර් කාලීන මුරකරුවන් විසින්, දැනුවත් කිරීම් මගින් හා අවවාදාත්මක පුවරු මගින් වැඩබිමට අනවසරයෙන් ප්‍රවේශ වීම් ආදිය මඟහරවා ගත යුතුය.</p>	<p>වැඩබිම සැකසීම සහ ඉදිකිරීම්</p>	<p>ඉදිකිරීම් කොන්ත්‍රාත්කරු</p>
<p>x.ඉදිකිරීම් කටයුතු අතරතුර දෘශ්‍ය දූෂණය හැකිපමණ අවම වන පරිදි මනා ලෙස වැඩබිම පරිසරය පවත්වාගෙන යා යුතුවේ.</p>	<p>වැඩබිම සැකසීම සහ ඉදිකිරීම්</p>	<p>ඉදිකිරීම් කොන්ත්‍රාත්කරු</p>
<p>xi.විවෘත ස්ථාන වල මලපහ කිරීම හා කුණු දැමීම ඇතිවිය හැකි ජල / පස දූෂණය පිළිබඳ ගැටළු පහත ක්‍රම මගින් අවම කරගත හැක. a. ජලය දූෂණය හා ජලය හරහා අනුවන ආසාදන,විවෘත බැහැර කිරීම හේතුවෙන් පහල ජල ප්‍රදේශ වල ජල භාවිතයට ඇතිවන බලපෑම් පිළිබඳ දැනුවත් කිරීම b. වැඩබිම ආසන්නයේ කම්කරුවන්ට වැසිකිළි පහසුකම් සැපයීම c. සේවකයන්ගේ සනීපාරක්ෂක ක්‍රියාකාරකම් ගැන සුපරීක්ෂාකාරීත්වය සහ අධීක්ෂණය කිරීම d. මෙම කොන්දේසි උල්ලංඝනය කරන සේවකයන්ට දඬුවම් කිරීම. සේවකයන්ට වැඩබිම තුළ සනීපාරක්ෂක පහසුකම් සැපයිය යුතු අතර, සනීපාරක්ෂක අපද්‍රව්‍ය නිසි ලෙස බැහැර කළ යුතුය</p>	<p>ඉදිකිරීම් කටයුතු කෙරෙන අතරතුර</p>	<p>ඉදිකිරීම් කොන්ත්‍රාත්කරු</p>

12.7.3 වැඩබිමට විශේෂිත අධීක්ෂණ අවශ්‍යතා

මෙම වැඩබිම සඳහා ඉදිකිරීම් අදියර තුළ පහත දක්වා ඇති අධීක්ෂණ සැලසුම ක්‍රියාත්මක කිරීම දැඩි ලෙස අවධාරණය කරනු ලැබේ. මීට අමතරව පාරිසරික සහ සමාජයීය කළමනාකරණ සැලසුමට අනුකූල වීමට ඉදිකිරීම් කොන්ත්‍රාත්කරු සතු වගකීම නම් ලේඛනයේ අඩංගු අධීක්ෂණ ක්‍රියා පටිපාටිය ද ක්‍රියාත්මක කළ යුතුය.

වගු අංක 5: පාරිසරික හා සමාජ අධීක්ෂණ සැලසුම; ඉදිකිරීම් අදියර

<p>අධීක්ෂණ අවශ්‍යතාවය</p>	<p>පාරමිතීන්</p>	<p>වාර ගණන</p>
---------------------------	------------------	----------------

i. මූලික නිරීක්ෂණ	දොළ පහරේ ජලයෙහි ගුණාත්මකභාවය වැඩ ආරම්භයට පෙර අධි අවදානම් නිවෙස් වල පැලෑටි පරීක්ෂාව භූමි කම්පන පසුබිම් ශබ්දය මැනීම වෘත්තයේ ගුණාත්මක බව: අංශු අවශ්‍ය වේ නම් ක්ෂුද්‍ර වාසභූමි සහ පරිසර පද්ධති සන්නිවේදන සම්බන්ධයෙන් DWLC වෙත භාර දිය යුතුවේ.	වරක්* වරක් වරක්* වරක්*
ii. ඉදිකිරීම් කටයුතු කෙරෙන අතරතුර	දොළ පහරේ ජලයෙහි ගුණාත්මකභාවය අධි අවදානම් නිවෙස් වල පැලෑටි පරීක්ෂාව භූ කම්පන ඉදිකිරීම් නිසා ඇතිවන සෝෂාව වෘත්තයේ ගුණාත්මක බව: අංශු ප්‍රදේශයේ ව්‍යාප්තිය	බැවුම කැපීම සිදු කරන කාලය අතරතුර, පොලව විදීම සිදුවන අතරතුර (සෑම මසකම) ඉදි කිරීම් අවදිය තුළ සැලකිය යුතු විස්තාපනයක් දක්නට ලැබේ නම්** විදුම් යන්ත්‍ර, විදුම් කිරීම් හෝ කම්පනය ජනනය විය හැකි වෙනත් වැඩ අතරතුර* අධික ශබ්ද ජනනය වන කාල තුළ පමණක්* මසකට වරක්* NBRO වෙතින් ලබා දෙන මාගර්ගන දත්ත***
iii. වාහන වලින් සිදුවන විමෝචන	අදාළ සියලු යන්ත්‍රෝපකරණ / වාහන සඳහා අදාළ වන පරිදි විමෝචන පාලන පරීක්ෂණ සහතිකය නිකුත් කළ යුතුය - උපදේශකවරයාගේ වැඩබිම් බාර පාරිසරික හා සමාජයීය නිලධාරියා විසින් පරීක්ෂා කළ යුතුය	
iv. අධීක්ෂණ ආයතනය	* පැලෑටි සමීක්ෂණ භාර සෙසු පරාමිතීන් සඳහා මධ්‍යම පරිසර අධිකාරියේ ලියාපදිංචි වී ඇති සුදුසු ස්වාධීන නිරීක්ෂණ ආයතනයක් ** ව්‍යාපෘති කළමනාකරණ ආයතනයට පිළිගත හැකි ආයතනයක් මගින් පැලෑටි සමීක්ෂණ පැවැත්විය යුතුය. ***හපුගස්තැන්න වතුයායේ සවිකර ඇති ජාතික ගොඩනැගිලි පර්යේෂණ සංවිධානයේ ස්වයංක්‍රීය ව්‍යවස්ථාපිත	
v. වාහන කිරීම් අවශ්‍යතා	දොළ පහරේ ජලයේ ගුණාත්මකභාවය – මධ්‍යම පරිසර අධිකාරිය විසින් ප්‍රකාශයට පත් කරන ලද පවතින පරිසර ජල තත්ත්ව ප්‍රමිතීන් සමග සැසඳීම, 2017 වැඩ ආරම්භයට පෙර අධි අවදානම් නිවෙස් වල පැලෑටි පරීක්ෂාව - වෘත්තීය වාහනවලට භූ කම්පන - යන්ත්‍රසූත්‍ර, ඉදිකිරීම් කටයුතු සහ රථවාහන ගමනාගමනය සඳහා වන අන්තර් ප්‍රමිතීන්, මධ්‍යම පරිසර අධිකාරිය පසුබිම් ශබ්දය මැනීම – අති විශේෂ ගැසට් පත්‍ර අංක.924.1, මැයි 23,1996, මධ්‍යම පරිසර අධිකාරිය අංශුමය ද්‍රව්‍ය හා සම්බන්ධ වායු තත්ත්ව - 2008 අගෝස්තු 15 අංක 1562/22 දරන අතිවිශේෂ ගැසට් පත්‍රය යටතේ පනවන ලද ජාතික සංසරණ වායුගෝලීය ගුණාත්මක ප්‍රමිතීන් - ශ්‍රී ලංකා මධ්‍යම පරිසර අධිකාරිය. ක්ෂුද්‍ර වාසභූමි හා පරිසර පද්ධති සන්නිවේදන: DWC හි උපදෙස් පරිදි ව්‍යාප්තිය: ඇතිවීමට ඉඩ ඇති කණ්ඩායම් අස්ථාවර වීම් සම්බන්ධයෙන් අවධානයෙන් සිටීමට සහ ඊට ප්‍රතිචාර දැක්වීමේ යාන්ත්‍රණයක් නිමර්ශනය කිරීමට ව්‍යාපෘති කළමනාකරණ ඒකකයේ පාරිසරික සහ සමාජයීය සෞඛ්‍යාරක්ෂක ඒකකය මෙම වාහන විශ්ලේෂණ කළ යුතුවේ.	

13. වැඩබිම සඳහා දුක් ගැනවිලි විසඳීමේ යාන්ත්‍රණය

මෙම ස්ථානයට අදාළව පහත සඳහන් බලපෑමට ලක්වන ප්‍රජා කෙරෙහි විශේෂ අවධානයක් යොමු කරමින් දුක් ගැනවිලි විසඳීමේ යාන්ත්‍රණයක් ගොඩනැගීමේ වගකීම උපදේශකවරයාගේ පාරිසරික සහ සමාජයීය නිලධාරීවරයාට හිමිය a) බැවුම පහළ පිවිසීම වන වතු ජනතාව. B) ප්‍රාදේශීය මාගර් සංවර්ධන අධිකාරිය, රත්නපුර කායරාලය c) දමිළ විද්‍යාලයේ විදුහල්පති (යොමුව: වැඩබිම සඳහා දුක් ගැනවිලි විසඳීමේ යාන්ත්‍රණයක් ගොඩනැගීමට යෝජිත ක්‍රියාවලිය සඳහා පාරිසරික හා සමාජයීය කළමනාකරණ රාමුව බලන්න).

14. තොරතුරු අනාවරණය කිරීම

පහත වගුවේ දක්වා ඇති ආකාරයට පහත සඳහන් ආකෘති වලට පහත දැක්වෙන ආයතන හා සංවිධාන වෙත පාරිසරික සහ සමාජයීය තොරතුරු අනාවරණය කිරීම ව්‍යාපෘති කළමනාකරණ ඒකකයේ වගකීම වේ.

වගු අංක 6: තොරතුරු අනාවරණය කිරීමේ යෝජනා ක්‍රමය

තොරතුරු	යෝජිත ආයතන	තොරතුරු අනාවරණය කිරීමේ පිළිවෙල
i. ව්‍යාපෘති සැලසුම (වැඩබිම් තොරතුරු, සැලසුම, ක්‍රියාත්මක කිරීමේ විධිවිධාන)	දිස්ත්‍රික් CEA, DFC, DWLC, දිස්ත්‍රික් ලේඛම්, ප්‍රාදේශීය ලේකම්, RDA, රජයේ ඉඩම් හිමියන්, වෙනත් දිස්ත්‍රික් මට්ටමේ නියෝජිතයන්, NBRO දිස්ත්‍රික් කාර්යාලය, AIIB	රැස්වීම්, දිස්ත්‍රික් සම්බන්ධීකරණ කමිටුව, අනුමැතීන් සහ කැමැත්ත සඳහා අත්සන් කිරීම සඳහා අදාළ වාතරාව ඉදිරිපත් කිරීම, අනුමත කිරීම් හා කැමැත්ත පල කිරීම
ii. පාරිසරික හා සමාජයීය කළමනාකරණ සැලසුම	දිස්ත්‍රික් CEA, DFC, DWLC, AIIB,	රැස්වීම්, දිස්ත්‍රික් සම්බන්ධීකරණ කමිටුව, අනුමැතීන් සහ කැමැත්ත සඳහා අත්සන් කිරීම සඳහා අදාළ වාතරාව ඉදිරිපත් කිරීම, අනුමත කිරීම් හා කැමැත්ත පල කිරීම
iii. 8.2.16 ඉදිකිරීමේ කටයුතු කෙරෙන අතරතුර කම්කරුවන්ගේ සුරක්ෂිතතාවය	සුදුසු පරිදි දිස්ත්‍රික් CEA, DFC, DWLC, AIIB සහ අදාළ පාලකවයන්	ප්‍රගති රැස්වීම්, විශේෂ රැස්වීම්, අදාළ වාතරා ඉදිරිපත් කිරීම
iv. පාරිසරික යෝග්‍යතාව, සේවකයින්ගේ සෞඛ්‍ය හා ආරක්ෂාව සඳහා වැඩබිම් පරීක්ෂා කිරීම	දිස්ත්‍රික් CEA, DFC, DWLC, RDA, ප්‍රාදේශීය ලේකම්, පොලිසිය, රජයේ ඉඩම් හිමියන්, ග්‍රාමනිලධාරී, දිස්ත්‍රික් කාර්යාලය NBRO, AIIB සහ සුදුසු පරිදි අදාළ පාලකවයන්	ලිඛිත හා වාචික සන්නිවේදනය, අදාළ වාතරා ඉදිරිපත් කිරීම
v. ES කරුණු සම්බන්ධව ගන්නා ලද තීරණ සහ ප්‍රගති සමාලෝචන රැස්වීම්	දිස්ත්‍රික් CEA, DFC, DWLC, RDA, ප්‍රාදේශීය ලේකම්, පොලිසිය, රජයේ ඉඩම් හිමියන්, ග්‍රාමනිලධාරී, දිස්ත්‍රික් කාර්යාලය NBRO, AIIB සහ සුදුසු පරිදි අදාළ පාලකවයන්	ලිඛිත හා වාචික සන්නිවේදනය, අදාළ වාතරා ඉදිරිපත් කිරීම
vi. දුක් ගැනවිලි විසඳීමේ යාන්ත්‍රණය	අදාළ පාලකවයන්, AIIB, හපුගස්කැන්න වතු කළමනාකරණය	ලිඛිත හා වාචික සන්නිවේදනය, අදාළ වාතරා ඉදිරිපත් කිරීම

වගු අංක 7: උපදේශන ආයතන හරහා රැස් කරන ලද තොරතුරු මට්ටම

දිනය	ආයතනය	තොරතුරු ලබාගැනීම සඳහා සම්බන්ධ කරගත් අය
08/08/ 2018 පැය 10.30ට	මාගර් සංවධර්න අධිකාරිය	WPGL වෙරළිව මහතා – විධායක ඉංජිනේරු
08/08/ 2018 පැය 13.00ට	වන සංරක්ෂණ දෙපාර්තමේන්තුව	නිමල් S දේවගේ මහතා – වන ජීවී නිලධාරී
09/08/2018 පැය 10.00 ට	මධ්‍යම පරිසර අධිකාරිය	K G.D.N කිරිඇල්ල මහතා අධ්‍යක්ෂක - CEA රත්නපුර දිස්ත්‍රික්කය
09/08/2018 පැය 13.00 ට	වනජීවී සංරක්ෂණ දෙපාර්තමේන්තුව (DWLC)	මංජුල විද්‍යාරත්න මහතා / වනජීවී නිලධාරී රත්නපුර
09/08/2018 පැය 14.00 ට	ඉඩම් ප්‍රතිසංස්කරණ කොමිෂන් සභාව	MS දුල්මිණි පට්ටුඳි ආරච්චි මෙනවිය කාර්යාල සභායක

අමුණුම I: ව්‍යාපෘතියට අයත් ප්‍රදේශයේ ඩිරෝන් ඡායාරූපයක්

ඇමුණුම II: ව්‍යාපෘති ප්රදේශයේ සහ අදහස් විමසීම සිදුකරන අතරතුර ගත ඡායාරූප

රූපය a: දමිළ විද්‍යාලයේ සිට පහළ බෑවුම නිරීක්ෂණය කරන ජාතික ගොඩනැගිලි ප්‍රයෝජන සංවිධානයේ පරිසර අංශයේ විද්‍යාඥයින්.

රූපය b: අස්ලාවර වූ බෑවුමට සාප්පුවම පහලින් පිහිටා ඇති ලයින් කාමර (නිවෙස් 27 ක්)

රූපය c: දමිළ විද්‍යාලයේ විදුහල්පති දිනේෂ් මහතාගෙන් අදහස් විමසීම

රූපය d: වතු ප්‍රජාවේ අදහස් විමසීම

රූපය e: දමිළ විද්‍යාලයේ ඡායාරූප

රූපය f: වතු ප්‍රජාවේ අදහස් විමසීම

ඇමුණුම III: පාලනවකරුවන්ගේ අදහස් විමසීම සම්බන්ධ වානරුව: රත්නපුර දිස්ත්‍රික්කය

දිනය 08/08/2018 සහ 09/08/2018		
ආයතනය	සම්බන්ධීකරණ නිලධාරීගේ නම සහ තනතුර	සලකා බැලුණු කරුණු
මාගර් සංවධර්න අධිකාරිය	WPGL වෙරළිව මහතා – විධායක ඉංජිනේරු	<ul style="list-style-type: none"> ✓ මෙම ප්‍රදේශය රත්නපුර-අවිස්සාවේල්ල ප්‍රාදේශීය මාගර් සංවධර්න අධිකාරි කාර්යාලයට අයත් වේ ✓ මාගර් සංවධර්න අධිකාරියට මේ සම්බන්ධව කිසිදු විරෝධයක් නොමැති අතර, ව්‍යාපෘතියේ අවශ්‍යතාව ජේතවා දෙයි. ✓ වෙනත් සැලකිල්ලට ගත් කරුණු <ul style="list-style-type: none"> • ව්‍යාපෘතිය නිමි වීමෙන් පසු නිසි පරිදි භාර දීම අවශ්‍ය වේ • මාගර් සංවධර්න අධිකාරිය අවධානම අවම කිරීමෙන් පසු නඩත්තු කටයුතු කරනු ඇත • ඉදිකිරීම් වලදී කොන්ත්‍රාත්කරු පුද්ගලික ආරක්ෂණ උපකරණ භාවිතා කළ යුතු බව අවධාරණය කරයි • සෑම අවස්ථාවකදීම කොන්ත්‍රාත්කරු වාහන, පදිකයින් සහ රථවාහන ආරක්ෂණ ක්‍රියාමාගර්, බාධක, ධජ සහ රැ වැඩ සඳහා විදුලි ආලෝක සම්බන්ධ ආරක්ෂක විධි විධාන ගත යුතුය. ✓ ඉදිකිරීම් / කැණීම් කල ද්‍රව්‍ය මගී ජනතාව සඳහා අපහසුතාවයක් නොවිය යුතුය
වන සංරක්ෂණ දෙපාර්තමේන්තුව	නිමල් S දේවගේ මහතා – වන සංරක්ෂණ නිලධාරී	<ul style="list-style-type: none"> ✓ වන සංරක්ෂණ දෙපාර්තමේන්තුවට ව්‍යාපෘතියට විරෝධයක් නැත. පහත සඳහන් කරුණු අවධාරණය කෙරිණි.. ✓ රත්නපුර දිස්ත්‍රික්කය තුළ වන රක්ෂිත වෙන්කර ඇත. කෙසේ වෙතත්, ඇතැම් විශාල ඉඩම් කොටස් සඳහා තවමත් පැහැදිලි මායිම් නොමැතිව පවතින අතර, ඒවායින් බොහොමයක් LRC හි බලයට යටත් වේ. දැනට වනාන්තර භූමි මැනුම් කටයුතු සිදුකරමින් පවතී. ✓ කෙසේ වෙතත්, වනජීවී සංරක්ෂණ දෙපාර්තමේන්තුවට, පුද්ගලික අයිතිකරුවන්ට හෝ LRC ට අයත් සියලු ඉඩම් සඳහා වන සංරක්ෂණ දෙපාර්තමේන්තුවෙන් අනුමැතිය අවශ්‍ය වේ ✓ පෞද්ගලික / එල්.ආර්.සී / වන සංරක්ෂණ දෙපාර්තමේන්තුවට අයත් ඉඩම් වල මායිම් පැහැදිලි නොමැතිනම් වන සංරක්ෂණ දෙපාර්තමේන්තුවෙන් අනුමැතිය ලබා ගත යුතුය. ✓ වන සංරක්ෂණ දෙපාර්තමේන්තුවෙහි භූමිකාව වන්නේ හෙළිපෙහෙළි කිරීමට නියමිත භූමි කොටස පරීක්ෂා කර ඉවත් කිරීමට අවශ්‍ය ගස් වල වටපුමාණය මැනීම හා ඉවත් කරන ප්‍රදේශයට වැදගත් විශේෂිත වාසභූමි ගණනය කිරීමයි. මෙසේ වන සංරක්ෂණ දෙපාර්තමේන්තුව මගින් බිම් කොටස සමීක්ෂණය කර දැව සංස්ථාවට වානරුවක් භාර දෙනු ඇත. කොන්ත්‍රාත්කරුට ගස් කැපිය හැකි නමුත් ඉවත් කිරීම දැව සංස්ථාව විසින් සිදුකෙරෙනු ඇත. සෙන්ටිමීටර් 18 ට වැඩි වටපුමාණයක් සහිත සියලුම ශාක දැව සංස්ථාවට ගනු ලැබේ. ✓ ව්‍යාපෘති සැලැස්මේ කටුපිටපත වන සංරක්ෂක නිලධාරියාට ඉදිරිපත් කිරීමෙන් අනතුරුව අනුමැතිය ලබා ගතයුතු බව ඔහු ප්‍රකාශ කළේය. ✓ මෙය වනාන්තර භූමි පෙදෙස් වලට පමණක් නොව වනාන්තරයක් ආසන්නයේ තිබෙන ඕනෑම ඒකලිත ප්‍රදේශයකට ද පොදු වේ. ✓ රත්නපුර බොහෝ වනාන්තර භූමි ප්‍රදේශ පවතින නිසා, පහත අයුරේ අවශ්‍යතා සඳහා සේවා සහ අදාළ අනුමැති ව්‍යාපෘති ක්‍රියාවට නැවීමේදී අවශ්‍ය කෙරේ. <ul style="list-style-type: none"> • රක්ෂිත වනාන්තර වලට ඇතුල් වීම, ශාක වගර් ඉවත් කිරීම, ව්‍යාපෘති වැඩ සඳහා දැව හෝ වෙනයම් දේ ලබාගැනීම කල නොහැක • පිපුරුම් රසායන යොදා ගල් පිපිරවීම් ක්‍රියාවලියේදී සතුන්ට හානි නොවිය යුතුය • ව්‍යුහාත්මක ස්ථායී කිරීමේ ක්‍රමවේදයන් පරිසර හිතකාමී මෙන්ම සෞන්දර්යාත්මකව සැලසුම් වලට අනුගත විය යුතුය. • පිළිසකර කිරීම සඳහා පැළ යොදා ගැනේ නම් පෙර අනුමැතිය

		<p>ලබාගත යුතුය</p> <ul style="list-style-type: none"> • පුවර් දැනුවත් කිරීම තුළින් වන සංරක්ෂණ දේපාතේර්මන්තුව මගින් වගා කිරීම සඳහා ගුණාත්මකව ගස් ලබා දීම මගින් ව්‍යාපෘතියට සහාය දිය හැකිය. • නැවත වගාව සඳහා සුදුසු ශාක වගර් නිදේර්ශ කිරීම සඳහා වන සංරක්ෂණ දේපාතේර්මන්තුවෙන් අනුමැතිය ලබාගත යුතුය. <p>✓ LRC හෝ පුද්ගලික ඉඩම්වල ඉඩම්වල හෙක්ටයාර 1 ට වඩා වැඩි වනාන්තර එළිකිරීම සඳහා මධ්‍යම පරිසර අධිකාරිය (CEA) සෘජුව මැදිහත් වනු ඇත.</p> <p>✓ LRC හෝ පුද්ගලික ඉඩම්වල ඉඩම්වල 1ha වඩා අඩු වනාන්තර එළිකිරීම සඳහා මධ්‍යම පරිසර අධිකාරිය (CEA) සහ වන සංරක්ෂණ දේපාතේර්මන්තුව මැදිහත් වනු ඇත.</p> <p>✓ ජලජ හා භූගත වාස භූමි මැනුම් නිදේර්ශ කළ හැකි සමහර ස්ථාන සඳහා පාදක අධියයනයන් ඉල්ලා සිටිනු ඇත. ව්‍යාපෘතිය ක්‍රියාවට නැංවීම තුළදී සමාන වාතරා මධ්‍යම පරිසර අධිකාරිය විසින් ඉල්ලා සිටිනු ඇත.</p>
Central Environmental Authority	K G.D.N කිරිඇල්ල මහතා අධ්‍යක්ෂක - CEA රත්නපුර දිස්ත්‍රික්කය	<ul style="list-style-type: none"> ✓ ජාතික සම්පත් කළමනාකරණ මධ්‍යස්ථානයේ 1996 අංක 772/22 දරන පාංශු සංරක්ෂණ පනත යටතේ රත්නපුර දිස්ත්‍රික්කයේ ඇඹිලිපිටිය ප්‍රදේශය හැර ඉතිරි ප්‍රදේශ සංවේදී ප්‍රදේශය ලෙස ගැසට් කර ඇත. ✓ මෙම ගැසට් පත්‍රය යටතේ ව්‍යාපෘතියේ විශාලත්වය නොතකා ඕනෑම සංවධර්න කටයුත්තක් අනුමත කර නොමැත. ✓ ව්‍යාපෘතියකදී මෙය අවශ්‍ය නොවේ. ✓ ව්‍යාපෘතිය සඳහා පිරවීමට මූලික තොරතුරු ප්‍රශ්නාවලිය (BIQ) අවශ්‍ය වේ ✓ දියපහර බැවුමෙන් පහල පිහිටීම නිසා පරිසර ප්‍රවාහය පවත්වා ගැනීමට අවශ්‍ය වේ ✓ ආවේණික ශාක විශේෂ, විශේෂ වාසස්ථාන පැවතිය හැකි බැවින් සත්ව හා ශාක අධියයනය අවශ්‍ය වේ ✓ මෙම පාරිසරික ඇගයීම ව්‍යාපෘතිය අවසන් වීමෙන් පසුව වෙනස සසඳා බැලීමට අවශ්‍ය විය හැකිය ✓ මධ්‍යම පරිසර අධිකාරිය නිදේර්ශ සහිතව අනුමැතිය ලබා දෙනු ඇත.
09/08/2018		
ආයතනය	අස්ථාවර වූ කණ්ඩායමේ ඉහළ සහ පහළ ප්‍රදේශ	සලකා බලනු ලැබූ කරුණු
වනජීවී සංරක්ෂණ දේපාතේර්මන්තුව (DWLC)	මංජුල විද්‍යාරත්න මහතා / වනජීවී නිලධාරී රත්නපුර	<ul style="list-style-type: none"> ✓ ව්‍යාපෘතියට විරෝධයක් නොමැත ✓ අනුමැතිය සඳහා DWLC වෙත වාතරාවක් ඉදිරිපත් කළ යුතුය ✓ වනජීවී ආඥාපනත යටතේ වන සත්ත්ව හා ශාක ඉවත් කළ යුතුවේ. ✓ ශාක හා සත්ත්වයන් ඉවත් කිරීම ආවේණික, තජර්නයට ලක්වූ, රතු ලැයිස්තු යටතේ නම් DWLC වෙතින් අනුමැතිය යටතේ විය යුතුය.
ඉඩම් ප්‍රතිසංස්කරණ කොමිෂන් සභාව	MS. දුල්මිණි පටබැදි ආරච්චි මෙනවිය කායර්ල සහායක	<ul style="list-style-type: none"> ✓ ඉඩම් ප්‍රතිසංස්කරණ කොමිෂන් සභාව නම් ඉඩම් කොමසාරිස් ජනරාල් - ඉඩම් ප්‍රතිසංස්කරණ කොමිෂන් සභාව විසින් ලිපියක් මගින් අනුමැතිය ලබා ගත යුතුය

ඇමුණුම IV: රජයේ ඉඩම් හිමියන්ගෙන් සහ පාරිසරික ආයතනවලින් අනුමැතිය ලබා ගැනීම සඳහා යෝජිත ක්රමවේදය

1. මාගර් සංවධර්න අධිකාරියට වෙන් කරන ලද ප්‍රදේශයන්හි නායයෑම් ආපදා අවම කිරීමේ ව්‍යාපෘති ක්‍රියාත්මක කිරීම සඳහා අනුමැතිය ලබා ගැනීම සඳහා වූ ක්‍රියා පටිපාටිය

- i. මාගර් සංවධර්න අධිකාරිය විසින් සැලසුම් පිළිගත යුතුවේ: ව්‍යාපෘති ක්‍රියාත්මක කිරීමේ ආයතනය විසින් අවශ්‍ය වන අනුමැතීන් පිළිබඳ විධිමත් ඉල්ලීමක් සමග RDA වෙත සවිස්තරාත්මක සැලසුම් වාර්තාවක් ඉදිරිපත් කළ යුතුය. ව්‍යාපෘති කළමනාකරණ ඒකකය විසින් ඉහත ලිපි ලේඛන සකස් කළ යුතු අතර ප්‍රාදේශීය මාගර් සංවධර්න අධිකාරී කායරාලයට ලේඛන ඉදිරිපත් කළ යුතුය.
- ii. මාගර් සංවධර්න අධිකාරියේ ප්‍රාදේශීය කායරාලය මෙම යෝජනාව ඇගයීමට ලක් කරනු ලබන අතර ව්‍යාපෘතිය පිළිබඳ කෙටි හැඳින්වීමක් ඉල්ලා සිටිය හැක. ව්‍යාපෘති කළමනාකරණ ඒකකය මගින් එම අවශ්‍ය විස්තර සැපයිය යුතුය.
- iii. මාගර් සංවධර්න අධිකාරිය විසින් අනුමත කිරීමෙන් පසු, වැඩබිමට පිවිසීමට, ඉදිකිරීම් ව්‍යුහයන් සහ නාය යාම් ස්ථායීකරණ කටයුතු ක්‍රියාත්මක කිරීම සඳහා මාගර් සංවධර්න අධිකාරිය සහ ව්‍යාපෘති ක්‍රියාත්මක කිරීමේ ආයතනය අතර ගිවිසුමක් අත්සන් කරනු ඇත.
- iv. ඇතුළත් විය හැකි කොන්දේසි
  - ස්ථායීකරණ කටයුතු නිමකිරීමෙන් පසුව ව්‍යාපෘතිය නිසි පරිදි භාර දීම අවශ්‍ය වේ
  - ස්ථායීකරණය කිරීමෙන් පසුව RDA මගින් නඩත්තු කටයුතු සිදු කරනු ඇත
  - ඉදිකිරීම් වලදී කොන්ත්‍රාත්කරු පුද්ගලික ආරක්ෂණ උපකරණ භාවිතා කළ යුතු බව අවධාරණය කරනු ලැබේ.
  - සෑම අවස්ථාවකදීම කොන්ත්‍රාත්කරු වාහන සහ පදිකයින්ගේ පහසුව සහ ආරක්ෂාව පිළිබඳ අවශ්‍ය ක්‍රියාමාගර් ගත යුතුය. මේ සඳහා, මාගර් බාධක, රාත්‍රී කාලයේ වැඩ සඳහා කොඩි සහිත මිනිසුන් සහ විදුලි ආලෝකය සහ ප්‍රතිදීපන සහිත ආරක්ෂිත ක්‍රියාමාගර් අනුගමනය කළ යුතුය.
  - ඉදිකිරීම් අපද්‍රව්‍ය / කැණීම් ද්‍රව්‍ය මගින් පොදුජනතාවට/වාහන වලට බාධා සිදු නොවිය යුතුය

2. දිස්ත්‍රික් මධ්‍යම පරිසර අධිකාරියෙන් පාරිසරික නිශ්කාශන සඳහා යෝජිත අනුමැතිය ලබාදීමේ ක්‍රියාවලිය

- i. ව්‍යාපෘතියට සුදානම් වීමේ අදියරේදී PMU හි පාරිසරික සමාජයීය හා සෞඛ්‍යාරක්ෂක ඒකකය විසින්, ස්ථානීය ESMP අධ්‍යයනය කර ව්‍යාපෘතියට අදාළ ESMP හි ඇතුළත් අංශ සම්බන්ධයෙන් එක් එක් ව්‍යාපෘති ක්‍රියාවලිය නිසා බලපෑමට ලක්වන ගුවන් වපසරියේ විස්තර සහිතව ව්‍යාපෘති යෝජනාපත්‍රය මධ්‍යම පරිසර අධිකාරියේ දිස්ත්‍රික් කායරාලයට භාරදිය යුතුයි.
- ii. මූලික තොරතුරු ප්‍රශ්නාවලියක් (BIQ) ඉහත විස්තර සමග සම්පූර්ණ කර ඉදිරිපත් කළ යුතුය.
- iii. පාරිසරික සංරක්ෂණ දෙපාර්තමේන්තුව විසින් ව්‍යාපෘතිය පිළිබඳ කෙටි හැඳින්වීමක් ලබාදෙන ලෙසත් පාරිසරික සහ සමාජයීය කළමනාකරණ සැලැස්ම පිළිබඳ වැඩිදුර තොරතුරුත් ඉල්ලා සිටිය හැකි අතර එය ව්‍යාපෘති කළමනාකරණ ඒකකය විසින් ලබාදිය යුතුවේ.
- iv. ව්‍යාපෘතිය මගින් අනුගමනය කළ යුතු ස්ථානීය කොන්දේසි වලට යටත්ව අනුමැතිය ලබාදෙනු ලැබේ

ඇමුණුම V: අධ්‍යයන කණ්ඩායම

නම	තනතුර	අධ්‍යයන කණ්ඩායමේ තනතුර
TDSV ඩයස්	අධ්‍යක්ෂක / ESSD/NBRO	කණ්ඩායම් නායක
SAMS දිසානායක	ජ්‍යෙෂ්ඨ විද්‍යාඥ /ESSD/NBRO	ජ්‍යෙෂ්ඨ පරිසර විද්‍යාඥ
ප්‍රභාත් ලියනාරච්චි	විද්‍යාඥ / ESSD/NBRO	පරිසර විද්‍යාඥ
H කුසලසිරි	තාක්ෂණික නිලධාරී /ESSD/NBRO	GIS/ජනවිකාස දත්ත / සමීක්ෂණ සහායක

ඇමුණුම VI: යොමු ලැයිස්තුව

1. ගලබඩ නායයාම් අනතුර හා සමන්ධ NBRO භූමි පරීක්ෂණ වාර්තාව – (යොමු. වාර්තා අංකය. NBRO/31/3500/06/RDO (L1)/M2 (MW)/17/228)
 කා පාරිසරික සහ සමාජයීය කළමනාකරණ සැලසුම ක්‍රියාත්මක කිරීමට කොන්ත්‍රාත්කරු සතු වගකීම ප්‍රකාශය- AIB
 නි පාරිසරික සහ සමාජයීය කළමනාකරණ රාමුව - ශ්‍රී ලංකා නාය අනතුරු අවම කිරීමේ ව්‍යාපෘතිය _AIB
 ශාන්තාවන පදිංචි කිරීම් සැලසුම්කරණ රාමුව ශ්‍රී ලංකා නාය අනතුරු අවම කිරීමේ ව්‍යාපෘතිය _AIB